15 ՄԱՐՏ 1994 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ # 47 (550)

Ազգ
Azg
armenian daily

Գնացքների երթեւեկությունը վերսկսվեց

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՄԱՐՏ, ՍՆԱՐՔ: Հայաստանի եւ Վրաստանի միջեւ գնացքների երթեւեկությունը վերսկսվել է, այդ մասին հայտնեցին Հայաստանի տրանսպորտի նախարարությունում: Արտաքին աշխարհի հետ Հայաստանի երկաթուղային հաղորդակցությունը խզվել էր երկու շաբաթ առաջ, Վրաստանի տարածքում Մառնեուլի շրջանում կատարված դիվերսիոն ակտի հետեւանքով: Այս ամբողջ ժամանակամիջոցում բեռները Բաթումի նավահանգստից Հայաստան էին հասցվում ավտոմեքենաներով:

Հարաբերությունները կայուն են առաջվա պե՞ս

ՊԵԿԻՆ, 14 ՄԱՐՏ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ԱՄՆ պետքարտուղար Ուորեն Քրիստոֆերը Ռուսաստանի արտգործնախարար Անդրեյ Կոզիրեւի հետ հանդիպում ունենալու համար Վլադիվոստոկ թռչելուց առաջ հայտարարեց, որ Ռուսաստանի եւ ԱՄՆ-ի խորհրդակցություններն ու գործողությունների համաձայնեցումը անչափ ցանկալի է: Պետքարտուղարը վստահություն հայտնեց, որ Անդրեյ Կոզիրեւի հետ իր հանդիպումը լայն հնարավորություն կընձեռի հավաստելու, որ ամերիկա-ռուսական հարաբերությունները առաջվա պես կայուն ու դրական են:

ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

Իջեւան. Հերթական հրադադա՞ր, թե խաղաղության սկիզբ

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Մարտի 12-ին հայ-ադրբեջանական սահմանագծի Իջեւան-Ղազախ հատվածում տեղի ունեցավ Հայաստանի Գերագույն խորհրդի նախագահ Բաբկեն Արարքցյանի եւ Ադրբեջանի խորհրդարանի նախագահ Ռասուլ Գուլիեւի հանդիպումը: Հանդիպման

ընթացքում քննարկված հարցերի շրջանակը բավականին լայն էր եւ ընդգրկում էր ինչպես ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորմանը, այնպես էլ հայ-ադրբեջանական հարաբերություններին վերաբերող բազմաթիվ խնդիրներ: Ճիշտ է, որեւէ փաստաթուղթ չստորագրվեց (չէր էլ նախատեսվում), եւ հանդիպման նպատակն էր ծանոթանալ ապագայի նկատմամբ միմյանց տեսակետներին՝ առանց անցյալին անդրադառնալու, այնուամենայնիվ եւ պրն. Արարքցյանը, եւ պրն. Գուլիեւը հանդիպումը որակեցին որպես արդյունավետ:

Ու մինչ զարմանալիորեն անտեղյակ հայաստանցիներին մնում էր միայն ենթադրություններ անել փակ դռների ետեւում տեղի ունեցած եւ մեկուկես ժամ տեւած զրույցի մասին, ադրբեջանական, ռուսական եւ թուրքական զանգվածային լրատվության միջոցները հաղորդեցին, թե հանդիպման ընթացքում ձեռք է բերվել պայմանավորվածություն, ըստ որի ղարաբաղյան ուժերը պետք է 20 օրվա ընթացքում դուրս բերվեն Ադրբեջանի 5 գրավյալ շրջաններից, Լաչինի միջանցքը պետք է մնա հայերի հսկողության տակ, սակայն միայն մարդասիրական նպատակներով պետք է օգտագործվի, Ադրբեջանը պետք է վերացնի Հայաստանի շրջափակումը, իսկ Հայաստանն իր հերթին Նախիջեւանինը, եւ վերջապես (որ ամենազարմանալին է) հայկական կողմը պետք է 20 օրվա ընթացքում դատարկի Շուշին: Երեկ կայացած մամուլի ասուլիսի ընթացքում պրն. Արարքցյանը հերքեց այդ լուրերը՝ հայտարարելով, թե նման հարցեր ընդհանրապես չեն քննարկվել, եւ կողմերը քննարկել են միայն հակամարտության կարգավորմանն առնչվող ընդհանուր հարցեր: Մասնավորապես Ադրբեջանն ընդունել է, որ նախ անհրաժեշտ է կայուն եւ երաշխավորված հրադադար, որից հետո միայն բանակցություններ՝ միաժամանակ ընդունելով, որ այդ բանակցություններին որպես հակամարտության լիարժեք կողմ պետք է մասնակցի նաեւ Լեռնային Ղարաբաղը:

Ի դեպ, հանդիպման ընթացքում պրն. Արարքցյանը հայտարարել է, թե որպես բարի կամքի արտահայտություն Հայաստանը պատրաստ է թույլատրել օգտագործել Հայաստանի երկաթուղին, էլեկտրահաղորդագիծը եւ գազամուղը՝ Նախիջեւանի հետ տարանցիկ հաղորդակցությունը վերականգնելու նպատակով:

Տես # էջ 3

ՂԱՐԱԲԱՂ

Հրահանգիչները լքում են Ադրբեջանը

Ձմեռային արշավանքի ընթացքում ադրբեջանցիների կորուստները 8000 սպանված, 2500 վիրավոր

ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 14 ՄԱՐՏ: Թեեւ հակամարտող կողմերը ձեռնպահ են մնում մարտական լայնածավալ գործողություններից, սակայն մարտի 14-ի վաղ առավոտյան Ադրբեջանի Աղդամի եւ Ֆիզուլու ռազմական հենակետերից զենքի տարբեր տեսակներից հրետակոծվել են Մարզիլու եւ Նովրուզլու գյուղերի ղարաբաղյան ինքնապաշտպանական դիրքերը: Հայկական հրետանին դիմել է պատասխան գործողությունների: Ճակատի մյուս հատվածներում տեղի են ունեցել միայն դիրքային փոխհրաձգություններ: Լեռնային Ղարաբաղի ռազմական հետախուզության տվյալներով, արեւելյան եւ հարավարեւելյան ռազմաճակատային գծի գրեթե ամբողջ երկայնքով նկատվում են ադրբեջանական բանակի կենդանի ուժի եւ զինտեխնիկայի խոշոր կուտակումներ: Փորձագետների կանխագուշակումներով չի բացառվում, որ Ադրբեջանի զինված ուժերը մոտ ժամանակներս կրկին կանցնեն լայնածավալ հարձակման արեւելյան ճակատներում: Այնուհանդերձ ղարաբաղյան բանակի հրամանատարությունը մնում է այն կարծիքին, որ ադրբեջանական կազմավորումների վերջին աշխուժացումը չի կարող էականորեն փոխել հակամարտող ուժերի դասավորությունը, քանի որ ղարաբաղյան զորքերը պատրաստ են դիմակայել ցանկացած հարձակման: Բացի այդ, մասնավորապես ղարաբաղյան բանակի գլխավոր հրամանատարի տեղակալ Մուրադ Պետրոսյանի կարծիքով դասալքությունը եւ բարոյալքությունը ադրբեջանական բանակում հասնում են աղետալի չափերի եւ նման ուժերի դեմ պատերազմելն այնքան էլ դժվար չէ: Պրն. Պետրոսյանը, վկայակոչելով ադրբեջանցի գերիներին, տեղեկացրել է, որ վերջերս, օրինակ, թուրքական հրահանգիչների մի խումբ լքել է Ադրբեջանը, հրաժարվելով վարժեցնել ադրբեջանական բանակի նորակոչիկներին: Թուրք սպաները այն կարծիքին են հայտնել, որ հնարավոր չէ 5-7 օրում զորակոչիկներին մարտավարություն սովորեցնել: Ադրբեջանական բանակի հրամանատարությունը, ըստ Մուրադ Պետրոսյանի, արդեն ռազմաճակատ է ուղարկում սակավափորձ երիտասարդների, ձգտելով կարճ ժամկետներում համալրել ազգային բանակի զգալիորեն նոսրացած շարքերը: Ու չնայած Բաքվի իշխանությունների բոլոր հավաստիացումներին, թե ադրբեջանական կողմը հավատարիմ է մնում մարտի 1-ից կրակը դադարեցնելու մասին պայմանավորվածությանը, իրականում, նշեց պրն. Պետրոսյանը, Ադրբեջանի նպատակը մնում է նույնը՝ ռազմական ճանապարհով հասնել ղարաբաղյան հիմնահարցի լուծմանը:

Մյուս կողմից, ադրբեջանական աղբյուրների կողմից տարածվող այն հավաստումները, որ վերջին ժամանակներս ռազմաճակատում սահմանված հարաբերական անդորրն իր ղարաբաղյան բանակի մեծ կորուստների հետեւանք է, պետք է դիտել որպես իրական վիճակը քողարկելու պաշտոնական Բաքվի հերթական փորձ: ԼՂՀ լրատվության եւ մամուլի դեպարտամենտում գտնում են, որ խեղաթյուրելով հանրահայտ փաստերը, ադրբեջանական կողմը ձգտում է մոլորության մեջ գցել միջազգային հասարակայնությանը եւ ամենից առաջ սեփական ժողովրդին՝ վերջին ժամանակաշրջանում կրած կորուստների առնչությամբ: Ի դեպ, ադրբեջանական բանակի աննախադեպ կորուստների մասին տեղեկությունները հաստատվում են նաեւ անկախ աղբյուրների կողմից:

Այսպես, մոսկովյան «Օբշչայա գազետայի» տվյալների համաձայն, որոնք ստացվել են Բաքվից, միայն այս տարվա հունվար ամսին ղարաբաղյան ճակատներում զոհվել են 5300 ադրբեջանական զինվորներ եւ սպաներ: ԼՂՀ պաշտպանության բանակի շտաբի տվյալներով, ձմեռային արշավի սկզբից, այսինքն դեկտեմբերի 18-ից սկսած մինչեւ այսօր, ադրբեջանական բանակը կորցրել է մոտ 8000 սպանված եւ 25000 վիրավոր: Միայն Քելբաջարի շրջանի Օմարի լեռնանցքում սեփական հրամանատարության կոպիտ սխալների հետեւանքով փետրվարի սկզբին 1500 ադրբեջանական զինվորներ են սպանվել: Իսկ նույն ժամանակաշրջանում ադրբեջանցիների մարտական տեխնիկայի կորուստները հասել են գրեթե 100 միավոր զրահատեխնիկայի եւ այլ զինատեսակների, այդ թվում Սու-24 տիպի 2 գրոհային ինքնաթիռ:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Լոնդոնի օդանավակայանը կրկին ռմբահարվեց եւ 2 ժամով փակվեց

ԼՈՆԴՈՆ, 14 ՄԱՐՏ, BBC, WSJ: Հազիվ մեկ շաբաթվա ընթացքում Լոնդոնի «Հիթրոու» օդանավակայանը ռմբահարման ենթարկվեց երրորդ անգամ: Ականանետից արձակված 2 ռումբերն առանց որեւէ վնաս հասցնելու ընկան ուղեւորներին օդանավ փոխադրող տերմինալներից մեկի վրա: Իռլանդիայի հանրապետական բանակ կազմակերպությունը հեռախոսով խոստացավ շարունակել իր հարձակումները: Իշխանություններն ստիպված եղան 2 ժամով փակել «Հիթրոու» եւ «Գեթուիք» օդանավակայանները: Բրիտանիայի կառավարությունը հայտարարեց, թե չի բանակցի իռլանդական Շին Ֆեյն կազմակերպության հետ, մինչեւ որ վերջինիս ահաբեկչական թեւը հանդիսացող Իռլանդիայի հանրապետական բանակը չդադարեցնի իր հարձակումները:

Իսլամ-խորվաթ ֆեդերացիա՞

ՎԻԵՆՆԱ, 14 ՄԱՐՏ, WSJ: Այստեղ 10 օր տեւած բանակցություններից հետո մուսուլմաններն ու խորվաթները համաձայնեցին Բոսնիայում ֆեդերատիվ հանրապետություն ստեղծելու շուրջ: Պայմանագիրը կստորագրվի այս շաբաթվա ընթացքում, Վաշինգտոնում: Մինչ այդ, ամերիկյան օդուժը ձեռնպահ մնաց Բիհաչում ֆրանսիական ուժերի դեմ սերբերի հարձակմանը հակահարված տալու սկզբնական իր ծրագրից, ասելով, թե սերբական ուժերը դադարեցրել են արդեն իրենց հարձակումը:

Քոլի կուսակցությունը պարտվեց

ԲԵՌԼԻՆ, 14 ՄԱՐՏ, BBC, WSJ: Կանցլեր Հելմուտ Քոլի քրիստոնեա-դեմոկրատական միությունը կորցրեց Ստորին Սաքսոնիայում տեղական ընտրությունները, որոնք առաջինն էին երկրում անցկացվելիք ընտրություններով հագեցված ներկա տարեշրջանին: Սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցությունը հասավ տպավորիչ հաղթանակի, ինչը արտացոլում է կանցլերի վարած քաղաքականության նկատմամբ Գերմանիայի անհամաձայնությունը:

ԱՊՀ ՀԱՐՑԵՐ

Հասկանալու համար պետք է ապրել այդ երկրում

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 14 ՄԱՐՏ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Նախկին Խ. Միության պետություններին ԱՄՆ-ի ցույց տված ֆինանսական օգնությունը հաճախ նպատակին չի հասնում: Իսկ ԱՄՆ-ի կառավարական գերատեսչություններում որոշումներ կայացնող անձինք հաշվի չեն առնում այդ երկրի իրական դրությունը: Այս մասին ասվում է ԱՄՆ-ի կոնգրեսի սենատի արտաքին գործերի կոմիտեի զեկուցագրում: «Չի թվում, որ Մոսկվայի, Ալմաթիի կամ Բիշքեկի միջին բնակիչը, էլ չխոսելով այդ քաղաքային շրջաններից հազարավոր մղոն հեռավորության վրա ապրող բնակչության զգալի մեծամասնության մասին, իր վրա զգում է կամ գիտե միջազգային օգնության կամ բարենորոգումների մասին, որոնց այն պետք է աջակցի», նշվում է զեկուցագրում: «Ուստի ԱՄՆ-ի խորհրդականները պետք է մշտապես ապրեն այն երկրում, որոնց օգնություն է ցույց տրվում, այլ ոչ թե կարճ ժամանակով մեկնեն այնտեղ: Չպետք է նաեւ հույս ունենալ, թե օգնությունն արագորեն կբարելավի այդ պետությունների դրությունը: Բարենորոգումների ընթացքն այնտեղ երկար կլինի»: Փաստաթղթում նշվում է, որ նախկին խորհրդային պետություններին ցույց տրվող տեխնիկական աջակցությունը խանգարում է աստիճանավորների կաշառակերությունը: Դա դրսեւորվում է ԱՄՆ-ի գործադրման համար մասնագետներ ընտրելիս: Հետազոտության հեղինակները սխալ են համարում նաեւ այն սկզբունքը, երբ միջոցների մեծ մասն ուղարկվում է նույն քաղաքներին, իսկ մյուսներին գրեթե ոչինչ չի հասնում:

ԹՈՒՐՔԻԱ

Մեծ վթար Բոսֆորի նեղուցում

Մարտի 13-ին, երեկոյան ժամը 22:30-ին Բոսֆորի նեղուցը Սեւ ծովին կապող հատվածում ծովային խոշոր վթար տեղի ունեցավ: Հունական դրոշի ներքո լողացող 130 հազար տոննա տարողությամբ «Նասսիա» նավթատարը, որը Ռուսաստանի Նովոռոսիյսկ նավահանգստից անմիջական նավթ էր տեղափոխում Իտալիա, բախվել է Մարմարա ծովից եկող մի բեռնատար նավի հետ, որի հետեւանքով, ըստ նախնական տվյալների, երկու նավերի անձնակազմերից 8 հոգի մահացել է, 29-ը՝ վիրավորվել, իսկ 13-ի ճակատագիրն առայժմ անհայտ է:

Ընդհարումից հետո ուժեղ հրդեհ է բռնկվել «Նասսիա» նավթատարի վրա, որի ամբարներում գտնվող 98 հազ. 500 տոննա նավթն սկսել է արտահոսել ծովի մեջ: Չնայած հրշեջ ծառայությունների բոլոր ջանքերին, մարտի 14-ի դրությամբ հրդեհը չէր հաջողվում հանգցնել: Ինչպես հայտնեց թուրքական իշխանությունների ներկայացուցիչը, դա ամենալուրջ վթարն էր նեղուցում վերջին 15 տարում:

Այս կապակցությամբ հիշեցնենք, որ Թուրքիան վերջին տարիներին անընդհատ բարձրացնում է նեղուցների ռեժիմը կարգավորող Մոնթրյոյի պայմանագրի վերանայման հարցը, պատճառաբանելով, թե ղազախական եւ ադրբեջանական նավթը չի կարելի Արեւմուտք փոխադրել Սեւ ծովով եւ նեղուցներով, քանի որ խոշոր նավթատարները մահացու վտանգ են սպառնում Ստամբուլին: Կիրակի օրվա վթարը կարծես գալիս է հաստատելու Անկարայի տեսակետը եւ ուժեղացնում նրա դիրքերը այդ հարցին նվիրված բանակցություններում: Վթարից առաջին քաղաքական օգուտը փորձեց քաղել պետական նախարար Յըլդըրըմ Աքբուլուտը: Դա խորհելու առիթ է տալիս: Վթարը տեղի է ունեցել սովորական եղանակային պայմաններում, թուրքական համապատասխան ծառայությունների ներկայությամբ եւ երկու նավերն էլ խուսել են առափնյա ծանծաղուտներ առանց որեւէ վնաս հասցնելու թե քաղաքին, թե շրջակա միջավայրին:

Արդյոք պատասխանատվությո՞ւնը դաշնակից է Թուրքիային, թե... Այս հարցի պատասխանը կտա վթարի պատճառների պարզաբանումը:

digitised by A.R.A.R.@

ՌԱԿ

Հանրապետական վարչությունում

Տեղի ունեցավ Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցության Հանրապետական վարչության հերթական նիստը:

Հանրապետական վարչությունը լսեց փոխատենապետ Կարեն Կոստանդյանի եւ տնտեսագիտության թեկնածու Գագիկ Գալստյանի զեկուցումները «ՀՌԱԿ դիրքորոշումը Հայաստանում սեփականաշնորհման ընթացքի վերաբերյալ» քննարկվող հարցի շուրջ: Զեկուցողների կողմից մանրամասն վերլուծվեց սեփականաշնորհման գործընթացը Հայաստանում, կատարվեցին համեմատություններ նախկին Խորհրդային Միության այլ հանրապետությունների հետ: Ընդգծվեց, որ ՀՌԱԿ-ը հանդես գալով հօգուտ սեփականաշնորհման՝ հարցի լուծման հաջողությունը կապում է տնտեսական նպատակահարմարության հիմնախնդիրներին: Զեկուցողները, ինչպես նաեւ ծավալված մտքերի փոխանակմանը մասնակցող վարչության ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը, վարչության անդամներ Համլետ Կարապետյանը, Ռաֆայել Պետրոսյանը, Գագիկ Օհանյանը, փոխանդամ Գուրգեն Հակոբյանը, կարեւորելով քննարկվող խնդիրը, ուշադրություն հրավիրեցին ձեռնարկատերերի շահերի պաշտպանման անհրաժեշտության, նոր տնտեսական հարաբերությունների խթանման հարցերի վրա: Խոսվեց գործող օրենսդրության մեջ նպատակահարմար փոփոխություններ կատարելու մասին: Այդ կապակցությամբ կազմվեց հանձնախումբ: Հանրապետական վարչությունը որոշում կայացրեց առաջիկա նիստում կրկին անդրադառնալ ՀՌԱԿ դիրքորոշմանը Հայաստանում սեփականաշնորհման ընթացքի վերաբերյալ, ինչպես նաեւ հանդես գալ հատուկ ՙհայտարարությամբ՚ հարցի կապակցությամբ:

Վարչությունը, լսելով Գագիկ Օհանյանի կողմից ներկայացված առաջարկությունը ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչությանը կից փորձագետների խորհրդի կառուցվածքի մասին, հավանության արժանացրեց նման մարմնի ստեղծման գաղափարը, նպատակահարմար գտնելով վերախմբագրել ապագա խորհրդի գործունեության հիմնական ուղղությունները:

Առաջիկա ընտրությունների նախապատրաստական աշխատանքների ընթացքի մասին հաղորդումով հանդես եկավ վարչության գործիչ Կարապետ Հակոբյանը: Լսվեցին կազմակերպչական բնույթի հարցեր: ■

Օրերս Ռուսաստանի պաշտպանության նախարար Պավել Գրաչովի միջնորդությամբ ստորագրված ԼՂՀ-ում կրակը դադարեցնելու համաձայնագիրը չի կատարվում լիովին Ադրբեջանի մեղքով, շաբաթ օրը Մոսկվայում մամուլի ասուլիսում հայտարարեց Ռուսաստանում Հայաստանի դեսպան Ֆելիքս Մամիկոնյանը: Նրա խոսքերով, պաշտոնական Բա-

նությամբ: Սակայն, ինչպես նշեց դեսպանը, Ռուսաստանը միատարր երեւույթ չէ, եւ հենվելով տարբեր ուժերի վրա, Ադրբեջանը լուծում է իր հարցերը, մանավանդ, որ Ալիեւը կապեր ունի ինչպես զինվորական, այնպես էլ քաղաքական գործիչների շրջանում: Այլապես ինչով բացատրել ադրբեջանական բանակում ռուսաստանցի վարձկանների զանգվածային հավաքագրումը:

ՄՈՍԿՎԱ

Ֆելիքս Մամիկոնյան. «ԼՂՀ-ում հրադադարի համաձայնագիրը չի կատարվում Ադրբեջանի մեղքով»

[illegible] կեղծ տեղեկություններ է տարածում այն մասին, թե Ադրբեջանի ներկայացուցիչները իբր համաձայնագիրն ստորագրելու լիազորություններ չեն ունեցել: Դեսպանի կարծիքով, բանի էությունն այն է, որ Ադրբեջանը մինչեւ օրս չի կարողանում համակերպվել իրավիճակին եւ շարունակում է հույս դնել Ղարաբաղի հակամարտության ուժային լուծման վրա:

Հայաստանի դեսպանը սենսացիոն համարեց վերջերս Հեյդար Ալիեւի արած այն հայտարարությունը, որ երբ ղարաբաղյան կազմավորումները վերադառնան իրենց տարածք, ապա ինքը համաձայն կլինի քննարկել ԼՂՀ կարգավիճակի հարցը: Այդպիսով Ղարաբաղը պաշտոնապես ճանաչվում է հակամարտ կողմ, ինչից մշտապես խուսափում էր Ադրբեջանը: Սակայն Մամիկոնյանի կարծիքով, Ալիեւի հայտարարության մեջ կառուցողական քիչ բան կա, եւ բացակայում է հակամարտության կարգավորման մեխանիզմը:

«Պաշտոնական Ռուսաստանը բավական զուսպ դիրք է բռնել Ղարաբաղի հարցում: Նա չունի հստակ հայամետ կողմնորոշում եւ ջանքեր է գործադրում հակամարտության խաղաղ կարգավորման համար», գտնում է Ֆելիքս Մամիկոնյանը: Նրա կարծիքով, Ռուսաստանը շահագրգռված է Անդրկովկասի կայուն-

Իր հերթին, Ռուսաստանում Ադրբեջանի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Ռամիզ Ռիզաեւը մինչ այդ հայտարարել էր, թե Ադրբեջանի տարածքում ԱՊՀ-ի արտաքին սահմանների համատեղ պահպանության հարցը կարող է լուծվել միայն Լեռնային Ղարաբաղին առնչված կացության կարգավորումից եւ հայկական կողմի զավթած ադրբեջանական տարածքների ազատագրումից հետո:

«Դրսից ներկայումս Ադրբեջանին ոչ ոք չի սպառնում, սպառնալիքը բխում է ԱՊՀ-ի ներսից՝ Հայաստանի կողմից», հայտարարեց դեսպանը: Ադրբեջանի դեսպանի կարծիքով ներկայիս իրադրության մեջ Թուրքիայի եւ Իրանի հետ Ադրբեջանի սահմանները անհրաժեշտ է դիտել նախ եւ առաջ որպես նրա արտաքին սահմաններ եւ հետո միայն իբրեւ ԱՊՀ-ի արտաքին սահմաններ:

Ինչպես հայտնի է, անցյալ տարվա սեպտեմբերին Ադրբեջանը դարձավ ԱՊՀ-ի լիիրավ անդամ եւ միացավ կոլեկտիվ անվտանգության պայմանագրին: Սակայն մինչեւ այժմ չի հաջողվել գտնել ադրբեջանա-իրանական եւ ադրբեջանա-թուրքական սահմաններում ԱՊՀ-ի արտաքին սահմանների անվտանգությունը ապահովելու փոխադարձաբար ընդունելի տարբերակներ: Այդ սահմանները ներկայումս փաստորեն բաց են:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Օգնությունն օգնություն, բայց տեղ կհասնի՞ արդյոք

Ամերիկան եւ Եվրամիությունը ավելացրել են սննդամթերքի այն քանակը, որ նախատեսված էր որպես օգնություն հասցնել նախկին Խորհրդային Միության տարածքում գտնվող փախստականներին, մարտի 9-ին հաղորդել են ՄԱԿ-ի Սննդի համաշխարհային ծրագրի գրասենյակից: Եվրամիությունը մոտ 4,3 միլիոն դոլլարի սննդամթերք պետք է հասցնի Կովկասի հանրապետություններին եւ Տաջիկստանին, մինչ Ամերիկան՝ 6,2 միլիոն դոլլարի: Գրասենյակի ներկայացուցիչ Պոլ Միչելի խոսքերով, Հայաստան առաքվող օգնությունը, որ մինչ այժմ տեղ էր հասնում Փոթի եւ Բաթումի նավահանգիստներից՝ երկաթգծի միջոցով, այժմ վստահելի չէ եւ համարյա չի գործում վառելիքի եւ շարժակազմի պակասության հետեւանքով: «Առայժմ մենք պատասխան չենք ստացել այդ գիծը վերանորոգելու համար 9,5 միլիոն դոլլարի մեր պահանջին», ասել է նա:

Հայաստանի նախագահի աշխատավարձը 7 դոլլար է, չհաշված ...

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՄԱՐՏ, ՍՆԱՐՔ: Հայաստանի նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի աշխատավարձը կազմում է 7 ամերիկյան դոլլարից քիչ ավելի: Ինչպես հայտնեցին նախագահի մամուլի կենտրոնում, Հայաստանի ղեկավարի ռոճիկը կազմում է 15 նվազագույն աշխատավարձ՝ 1650 դրամ կամ մոտավորապես 7,2 դոլլար: Մասնագետների կարծիքով, Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը ներկայումս աշխարհում ամենացածր վարձատրվող նախագահն է: ■

Սպա Ավագյանի 136 րոպեն

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՄԱՐՏ, ՍՆԱՐՔ: Հայաստանի քաղաքացիական պաշտպանության հանրապետական շտաբի սպա, ավագ լեյտենանտ Հովսեփ Ավագյանն օրերս վնասազերծեց մի բարդ կառուցվածք: Ինչպես այսօր հայտնեցին Հայաստանի արտակարգ իրավիճակների պետվարչության «Ֆորս մաժոր» լրատվական ծառայությունում, ադրբեջանական զորքերի տեղադրած հակատանկային պլաստիկե ականները վնասազերծվել են Կապանի եւ Մեղրու շրջանների սահմաններում: Ականազերծման բարդությունն այն էր, որ պլաստիկե ականները, որոնք անհնար է հայտնաբերել ականորսով, հարկ եղավ որոնել շոշափելով: Հովսեփ Ավագյանը նորեկ չէ քաղաքացիական պաշտպանության համակարգում: Անցյալ տարվա փետրվարին նա Հյուսիսային Օսիայի Ռոկի լեռնանցքում մասնակցել է վթարային-որոնողական աշխատանքների, որտեղ ձնահյուսը ծածկել էր Հայաստան գնացող բեռնատարների շարասյունը: ■

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

Աղասի Արշակյանը ընդդեմ չարաշահումների

Մարտի 11-ին տեղի ունեցավ ՀՀ ԳԽ նախագահության նիստ, որը նախագահում էր խորհրդարանի նախագահ Բաբկեն Արարքցյանը: Նիստում ՀՀ բարձրաստիճան պաշտոնատար անձանց կողմից պաշտոնական դիրքի չարաշահումների փաստերն ուսումնասիրող ժամանակավոր հանձնաժողովի կազմում առաջադրված թեկնածությունների մասին հաղորդումով հանդես եկավ ԳԽ քարտուղար Վարազդատ Ավոյանը: Ի կատարումն խորհրդարանի որոշման՝ ԳԽ նախագահությունը ձեւավորեց համապատասխան խորհրդարանական ժամանակավոր հանձնաժողով, դրանում ընդգրկելով կուսակցական խմբակցությունների եւ պատգամավորական խմբերի ներկայացուցիչների, ինչպես նաեւ անհատ պատգամավորների: Հանձնաժողովի նախագահ ընտրվեց պատգամավոր Աղասի Արշակյանը:

ՀՀ ԳԽ մամուլի կենտրոնից հայտնեցին, որ ապա ԳԽ նախագահությունը ձեւավորեց մարտի 14-16-ի եռօրյա նիստի օրակարգը, որտեղ, նախորդ նիստերից փոխանցված խնդիրներից զատ, ընդգրկվեցին նաեւ, մասնավորապես, «ՀՀ քաղաքացիության մասին», «ՀՀ-ում օտարերկրացիների իրավական վիճակի մասին», «ՀՀ պետական սահմանի մասին» օրենքների նախագծերը:

Քննարկելով ՀՀ գլխավոր դատախազի միջնորդությունը Տաուշի շրջխորհրդի պատգամավոր Միքայել Մելիքյանին քրեական պատասխանատվության կանչելու համաձայնություն տալու մասին, նախագահությունը որոշեց բավարարել ներկայացված միջնորդությունը: ■

ԴԱՍԱԳՐՔԵՐ

Երկար հետզրություն` մի կարճ լուրի համար

Լույս վերնագրվել էր «Դասագրքերն այստեղ ուշանալու ախտանիշ ունեն» եւ տպագրվել մեր թերթում: ՀՀ լուսավորության նախարարության դասագրքերի վարչության ծրագրավորման բաժնի պետ Համլետ Կարապետյանը դասագրքերի ուշացման հարցում մեղավոր է համարում «Լույս» հրատարակչությանը եւ Հակոբ Մեղապարտի անվան պոլիգրաֆկոմբինատին, իսկ «Լույս» հրատարակչության գլխավոր խմբագիր Համլետ Կարճիկյանը վկայակոչում է թղթի ու էլեկտրական հոսանքի խնդիրը:

Մամուլի կոմիտեում առանձնապես ոգեւորություն է առաջացրել Համլետ Կարճիկյանի հայտարարությունը, թե «...1,5 տարի է՝ պետական ուղիներով թուղթ չենք ստանում...»: Վերջինս հրաժարվում է, թե հեռախոսազրույցի ընթացքում նման հայտարարություն է արել: Իր հերթին մամուլի կոմիտեի նախագահ Հրաչյա Թամրազյանն այն ուղղակի անհեթեթություն է համարում: «Դասագրքերի տպագրությունն ամբողջապես ֆինանսավորվում է պետության կողմից եւ անցյալ տարի մոտ 700 տ թուղթ է ստացվել: Նախորդ տարվա 29-ի համեմատությամբ անցյալ տարի տպագրվել է պատվիրված դասագրքերից 41-ը, բոլորն էլ պետական պատվերների հաշվին: Անցյալ տարի կառավարությունը ֆինանսական լուրջ միջոցներ է հատկացրել (42 մլրդ) դասագրքերի տպագրության համար... Սա մի բնագավառ է, որն առանց պետական խոշոր ներդրումների չի կարող գործել: Ես այս պահին անցյալ տարվա 41-ն էլ լավ ցուցանիշ եմ համարում»:

Այդ դեպքում, ինչու՞ է լուսավորության նախարարությունը դժգոհում իր պատվիրած դասագրքերի տպագրության գործից: Հրաչյա Թամրազյանը հայտնեց, որ նախարարությունը դժգոհելու առիթ չունի եւ չպիտի էլ ունենա: Ինչ վերաբերում է Հակոբ Մեղապարտի անվան պոլիգրաֆկոմբինատում այլ գրքեր տպագրելու փաստին, նա ասաց, որ դա եւս իրականությանը չի համապատասխանում. «Դրանք եղել են ոչ օֆսեթ տպագրության գրքեր, փոքր տպաքանակով, որոնք տպագրվում էին հեղինակի ծախսերով եւ գտնվում էին ոչ թե տպագրական, այլ կազմարարական փուլում... Այդ ընթացքում դասագիրք տպագրելը տպարանում հնարավոր չէր, որովհետեւ 2-4 ժամ հոսանքամատակարարումը խիստ անբավարար է օֆսեթ տպագրության մեքենաներն աշխատեցնելու համար»:

Մամուլի կոմիտեի նախագահը խիստ շահավետ է համարում ներկայումս դասագրքերի տպագրությունը, քանի որ կառավարության կողմից այն ֆինանսավորված է: Վերջում նա հույս հայտնեց, որ լուսնախարարության այս տարվա պատվիրած 53 անուն դասագիրքը սեպտեմբերին կհասցվի դպրոցականներին:

«Լույս» պետական հրատարակչությունը դասագրքեր «տպագրելու» «ախտանիշ» բնավ չունի, ինչպես փորձում է ներկայացնել Լուսավորության նախարարության դասագրքերի վարչության ծրագրավորման բաժնի պետ Համլետ Կարապետյանը, խմբագրությանն ուղղված իր նամակում իր հերթին գրում է «Լույս» հրատարակչության գլխավոր խմբագիր Համլետ Կարճիկյանը:

Պարզապես նախարարությունում պիտի ընդունեն, որ «Լույս» հրատարակչությունը գտնվում է ոչ թե, ասենք, Ճապոնիայում, Ֆրանսիայում կամ Անգլիայում, այլ... տարիներով տնտեսական շրջափակման մեջ գտնվող Հայաստանում, որ ոչ միայն թուղթ, այլեւ գազ, հաց չի ներմուծվում: (Հետաքրքիր է, թե հացը այդ դեպքում որտեղի՞ց ենք ստանում - *խմբ.*):

Հետեւաբար հրատարակչությունը եւ հրատարակչական գործերի վարչությունը ոչ թե «սպասում» են (սա դիտավորյալ արարք է համարվում), այլ հնարավորություն չեն ունենում ժամանակին տպագրել անհրաժեշտ դասագրքերը... Իսկ որ դրանք ժամանակին, նույնիսկ անհավանական կարճ ժամկետներում խմբագրվում, ձեւավորվում եւ հասցվում են արտադրություն, դա անհերքելի փաստ է: Մնում է ափսոսալ, որ նախարարությունում դեռ գործում է «հին հիվանդությունը», անտեղի նեղացկոտությունը եւ մեղավորներ որոնելը:

Ինչ վերաբերում է պրն. Համլետ Կարապետյանի «Իսկ դրանք նրանց հարցրեք՝ մի՞թե ուրիշ գրքեր չեն տպագրվել ձեզ մոտ այս շրջանում...» բազմանշանակ արտահայտությանը, կասեմ՝ հաս ու կես գրքեր տպագրվել են, երբ հեղինակները հոգացել են ծախսերը, եւ ոչ մի կապ չունի դասագրքերին հատկացվող թղթի հետ: Նույնիսկ տպագրում ենք բուհական ուսուց ձեռնարկներ, երբ ֆինանսավորում են ինստիտուտները կամ բարեգործները:

Իսկ իմ ասածը, շարունակում է պրն. Կարճիկյանը, թե «1,5 տարի է, որ պետական ուղիներով թուղթ չենք ստանում» այնքան էլ ճշմարտանման չէ. հավանաբար հեռախոսազրույցի հետեւանքով առաջացած թյուրիմացություն է: (Թեեւ կարելի է սխալ լսել մի բառ, մի թիվ, մի արտահայտություն, բայց մի ամբողջ նախադասություն այդքան հստակորեն սխալ լսելը սովորական լրագրողի ուժերից պարզապես վեր է - Ռ. Խ.)

«Լույսը» այնուամենայնիվ տպագրել է շուրջ 40 անուն դասագիրք, որոնց թուղթը, ի վերջո, հայթայթել է կառավարությունը՝ հիմնականում ներքին պաշարների հաշվին, ինչպես նաեւ բերվել է [illegible]: Այլ հարց է, որ չի ճարվել համապատասխան քանակի օֆսեթ թուղթ բոլոր տարրական դասարանների մայրենիները տպագրելու համար, որը, ի վերջո, տխուր եւ ցավալի փաստ է եւ նոր ուսումնական տարվա համար լուրջ խորհելու տեղիք է տալիս»: Ռ. Խ.

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Դ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, տելեքս 243266 CPIRI SU
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՅԱՄԼԵՏ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
Ռեթ եւ ձեւաւորումը ՊԱՎԵԼ ՊԱԼԼԱՔԵԱՆԻ
Apple Macintosh
համակարգչային ծառայութիւն «Ազգ» թերթի
Azg armenian daily
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010
Published in U.S.A. by AZG Publishing Co., 22122 Sherman Way, Suite 203, Canoga Park, CA 91303, Call (818) 598-0423 Fax (818)340-9819 for subscription rates.
Publisher - Հրատարակիչ
Dr. Krikor Krikorian -
Դոկտ. Գրիգոր Գրիգորեան
Executive Director - Տնօրէն
Vartan Karaoghlanian -
Վարդան Գարաօղլանեան
Production Manager -
Raffi Shoubookian
Արտադրութիւն
Րաֆֆի Շուպուքեան
«ԱԶԳ» օրաթերթը հաղորդվում է ԱՄՆ «ԱՐՄԻՆԱՆ» ՄԻԸ-ի համակարգչային կապով
Հեռախոս. 7-8852-281425,
ֆաքս 7-8852-285062
E-MAIL INTERNET: ROOT.
YEREVAN @ REX. IASNET. COM

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՇՐՋԱՆ, ԱՊՀ

ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

Իջեւան. Հերթական հրադադա՞ր, թե խաղաղության սկիզբ

Սկիզբը էջ 1

Թե որքանով է սա իրական՝ ցույց կտա ապագան: Մի բան պարզ է, որ այս փաստը հերքում է այն բավականին տարածված, սակայն սխալ տեսակետը, թե Հայաստանը շրջափակման մեջ է պահում Նախիջեւանին:

Եւ այնուամենայնիվ կհաստատվի՞ արդյոք կայուն եւ երկարատեւ հրադադարը: Ամենապարզ խնդիրն այստեղ այն է, որ Ադրբեջանը կողմ է միջազգային դիտորդներին, մինչդեռ ռուսական նախաձեռնությունը ենթադրում է բաժանարար ուժերի տեղաբաշխումը հակամարտության գծի երկայնքով: Ինչ վերաբերում է երաշխիքներին, ապա ինչպես հրադադարի, այնպես էլ Հայաստանի ապաշրջափակման երաշխիքները պետք է լինեն միջազգային դիտորդները (մի բան, որը ներկայիս անվստահության մթնոլորտում էապես նվազեցնում է միջնորդական ջանքերի արժեքը): Ինչ վերաբերում է դրական տեղաշարժերին, ապա ըստ երեւույթին ամենաէականն այն է, որ Ադրբեջանն ընդունում է Լաչինի միջանցքի գոյության անհրաժեշտությունը, ինչպես նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի՝ բանակցություններին մասնակցելու անխուսափելիությունը:

Մի քանի խոսք հարցի «լրատվական» կողմի մասին: Ռուսական զանգվածային լրատվության միջոցներն այս հանդիպման առթիվ մինչեւ անգամ հայտարարել էին, թե դրան մասնակցել են նաեւ Ռուսաստանը եւ Վրաստանը: «Դա անհեթեթություն է, ասաց պրն. Արարքցյանը, իմ եւ Գուլիեւի հանդիպմանն ուրիշ ոչ ոք չի մասնակցել»: Ի դեպ, որոշ տեղեկությունների համաձայն, պրն. Գուլիեւն իր հետ այդ հանդիպմանը հրավիրել էր տասնյակ լրագրողների: Իսկ ո՞ւր էին ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի, Ռոյթերի, Ֆրանս պրեսի, Ազատություն ռադիոկայանի, BBC-ի եւ այլ օտարերկրյա գործակալությունների հայաստանյան թղթակիցները, որոնք կարող էին ողջ աշխարհով մեկ տարածել հանդիպման վերաբերյալ ճշգրիտ տեղեկությունները: Որեւէ մեկը հրավիրե՞լ կամ գոնե տեղյակ պահե՞լ էր նրանց: Եւ պե՞տք է արդյոք այդ դեպքում զարմանալ, որ ողջ աշխարհը ծանոթացավ այդ հանդիպման վերաբերյալ ադրբեջանական տեսակետին, իսկ պրն. Արարքցյանի՝ երկու օր ուշացած հերքումներն արդեն գուցե ոչ մեկին պետք չեն: ■

ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԱՍԻԱ

Նավթ. Ղազախստանը երես է թեքում Թուրքիայից

Նավթի ճանապարհի վերահսկման համար ծավալված ռուս-թուրքական «ճակատամարտը» մի նոր փուլ թեւակոխեց Ղազախստանի այն որոշումից հետո, որ իր նավթն անցնելու է Սեւ ծովի ավազանով նախքան ամերիկյան որեւէ ընկերության կողմից դրա շահագործման սկսվելը:

Ղազախստանի նախագահ Նուրսուլթան Նազարբաեւը Վաշինգտոն կատարած պաշտոնական այցի ընթացքում այդ վճիռը հայտարարեց ԱՄՆ-ի նախագահի հետ իր հանդիպմանը հաջորդած մամլո ասուլիսում: Նա ավելացրեց, որ Բիլ Քլինթոնը հավանություն է տալիս իր նախագծին եւ նախնտրել է «նոր վիճաբանություններ չծավալել այդ հարցի շուրջը»:

Թուրքական «Սաբահ» թերթի մեկնաբան Մեհմեդ Ալի Բիրանդի կարծիքով, Անկարան այսուհետեւ փաստորեն կարող է խաչ քաշել Թուրքիայի տարածքով Կենտրոնական Ասիայի նավթը Միջերկրական ծով հասցնելու իր հույսերի վրա: Լրագրողը հիասթափված եզրակացնում է, թե այդ հարցից Թուրքիային «հեռացնելու» ռուսների ցանկությունն իրագործվել է: Այլ կերպ ասած, Վաշինգտոնը «Անկարային վաճառել է ամենահեշտ ձեւով»: Մեհմեդ Ալի Բիրանդը այդուհանդերձ հասկանում է դաշնակիցների ընտրության շարժառիթները. «նավթամուղի կառուցմանը մի քանի տարի սպասելու փոխարեն, գրում է նա, Ղազախստանը նախընտրում է իր նավթը վաճառել հնարավորին չափ շուտ, այն անցկացնելով Սեւ ծովով»: Ըստ երեւույթին, նման վիճակում է հայտնվելու նաեւ Ադրբեջանը, որը «նավթադոլարներ ստանալու համար կհարգի Մոսկվայի ցանկությունները» եւ կընտրի նավթի անցկացման սեւծովյան ուղին:

Օբյեկտիվ դաշինքների այս պայմաններում մանեւրելու ի՞նչ հնարավորություններ ունի Թուրքիան: Ըստ Մեհմեդ Ալի Բիրանդի, դրանք բավական սահմանափակ են: «Մեզ մնում է միայն դիտել Բոսֆորի նեղուցով նավթով լի հազարավոր հեղուկանավերի անցումը», եզրակացնում է նա, այնուամենայնիվ ցանկություն հայտնելով, որ Ղազախստանը միջոց գտնի Թուրքիայով անցկացնելու իր նավթի «գոնե մի մասը», որպեսզի Անկարան «կարկանդակի կեսը» բաց թողնելուց հետո «չկորցնի ամբողջը»:

Մյուս կողմից, Ղազախստանը եւ Ճապոնիան մարտի 11-ին համաձայնագիր ստորագրեցին այդ հանրապետության տարածքում միջուկային զենքը ոչնչացնելու գործում համագործակցելու մասին եւ կազմեցին երկու երկրների ներկայացուցիչներից բաղկացած կոմիտե, որը պետք է հետեւի աշխատանքների արդյունավետ կատարմանը: Ինչպես հաղորդել է Կիոդո Ցուսին լրատվական գործակալությունը՝ վկայակոչելով Ճապոնիայի արտաքին գործերի նախարարությունը, այդ միջինասիական հանրապետության մայրաքաղաքում կայացած ստորագրման արարողությանը մասնակցում էին Ղազախստանի արտաքին քաղաքական գերատեսչության ղեկավար Թուլեութայ Սուլեյմենովը եւ Ղազախստանում Ճապոնիայի դեսպան Ակիրա Մացուին:

Ղազախստանն այդպիսով Ռուսաստանից, Բելառուսից եւ Ուկրաինայից հետո դարձավ ԱՊՀ չորրորդ անդամը, որի հետ Տոկիոն պայմանագիր կնքեց նպաստելու համար այն բանին, որ փլուզված Խորհրդային Միության միջուկային զենքը չտարածվի ԽՍՀՄ նախկին հանրապետությունների տարածքներում: Միջուկային մարտագլխիկների «օգտահանման» աշխատանքների կատարման համար միջոցներ կհատկացվեն անհատույց օգնության փաթեթից, որի գումարը կկազմի 100 միլիոն դոլար: Դրա հատկացման մասին Ճապոնիան հայտարարել էր Յոթնյակի անդամ երկրների արտաքին գործերի ու ֆինանսների նախարարների անցյալ տարվա ապրիլին Տոկիոյում կայացած հանդիպման ընթացքում:

ԱԴՐԲԵՋԱՆ

Ինչո՞վ է զբաղվելու նոր փոխվարչապետը

ԲԱՔՈՒ, 11 ՄԱՐՏ, ԽԱԲԱՐ ՍԵՐՎԻՍ-ՆՈՅԵԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ադրբեջանի նոր փոխվարչապետ Ֆուադ Գուլիեւը կվերահսկի արդյունաբերությունը, ռազմարդյունաբերական համալիրը, ծանր եւ քիմիական արդյունաբերությունը, էներգետիկան եւ նավթարդյունաբերությունը: Այդ մասին հայտնեցին հանրապետության Նախարարների կաբինետում: Այդպիսով, բացի բարձրագույն ղեկավարների հետ պաշտպանության խորհրդի կազմի մեջ մտնելուց, Գուլիեւը նաեւ անմիջականորեն կզբաղվի պատերազմից հետո հանրապետությունում կարեւորությամբ երկրորդ հարցով՝ նավթի գործով: Հարկ է նշել, որ որոշ տեղեկությունների համաձայն, հանրապետության նախկին փոխվարչապետ Ռասուլ Գուլիեւը Խորհրդարանի նախագահ դառնալուց հետո շարունակում էր զբաղվել նավթի հարցերով: Ներկայումս շատերին հետաքրքրում է, թե խորհրդարանի նախագահն այսուհետեւ էլ կզբաղվի՞ արդյոք անմիջականորեն արդյունաբերության այդ կարեւոր ոլորտով: Դիտորդների կարծիքով, սույն հարցերի առթիվ «Բաքկոնդիցիոներ» գիտաարտադրական միավորման նախկին գլխավոր տնօրեն Ֆուադ Գուլիեւին եւ Բաքվի նավթավերամշակման նախկին տնօրեն Ռասուլ Գուլիեւի միջեւ ամենայն հավանականությամբ որեւէ տարաձայնություն չի լինի:

Մյուս կողմից, հանրապետության էլեկտրակայանները վառելիքի սուր պակաս ունեն: «Ազէներգո» պետական ընկերության գլխավոր տնօրեն Մոհամեդ Նովրուզովը նշեց, որ հանրապետությունում գործող 9 էլեկտրակայաններից յուրաքանչյուրը ներկայումս ունի մազութի ընդամենը 3-4 ժամվա պաշար, մինչդեռ ըստ նորմատիվների, պետք է ունենալ առնվազն 20-օրյա պաշար: Մոհամեդ Նովրուզովի խոսքերով, հանրապետության կանոնավոր էլեկտրամատակարարման համար անհրաժեշտ է օրական այրել առնվազն 20-22 հազար տոննա մազութ, այնինչ, ներկա դրությամբ, ստացվում է ընդամենը 12-13 հազար տոննա: «Օրերս Թուրքմենստանից կգա 5 հազար տոննա տարողությամբ հեղուկանավ, բայց, միեւնույն է, դա էլ չի փրկի», նշեց գլխավոր տնօրեն Նովրուզովը: ■

ՀԱՄԱՌՈՏ

Շեւարդնաձեն ու Արձինբան չեն հանդիպել

ՄՈՍԿՎԱ, 12 ՄԱՐՏ, ՍՆԱՐՔ: Վրաստանի զանգվածային լրատվության միջոցների այն հաղորդումները, թե ԱՄՆ-ում Էդուարդ Շեւարդնաձեն իբր հանդիպում է ունեցել Աբխազիայի ղեկավար Վլադիսլավ Արձինբայի հետ, չեն համապատասխանում իրականությանը, հայտարարեցին Ռուսաստանում Աբխազիայի հանրապետության մշտական ներկայացուցչությունում: Ներկայացուցչության կարծիքով, նման հերյուրանքները սադրիչ բնույթ ունեն եւ տարածվում են Աբխազիայի Հանրապետության խորհրդարանի ցրման վերաբերյալ մարտի 11-ին Վրաստանի իշխանությունների ընդունած որոշման առնչությամբ:

Հեռախոսահեններ Տաջիկստանում

ԴՈՒՇԱՆԲԵ, 11 ՄԱՐՏ, ԻՄԱ-ՊՐԵՍ, ՍՆԱՐՔ: Տաջիկստանում լայն տարածում է գտել հեռախոսահենությունը. ավելի ու ավելի մեծ թվով քաղաքացիներ միանում են ուրիշների գծերին եւ դրանցով միջքաղաքային հեռախոսազանգեր ձեռնարկում: Իսկ այնուհետեւ, բնականաբար, անմեղ բաժանորդները հսկայական գումարների հաշիվներ են ստանում: Ներկայումս իրավապահ մարմիններին թույլատրված է խարդախներին տուգանել 10 նվազագույն աշխատավարձի չափով, որ կազմում է 80000 ռուբլի: ■

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ, REPUBLIC OF ARMENIA

ԸՀԺ SOD

SOD տուրիստական ֆիրման հրավիրում է շրջագայության հետեւյալ երթուղիներով

Մայիսի 15-ին
ԵՐԵՎԱՆ-ՄՈՍԿՎԱ-ՀՈԼԱՆԴԻԱ (ԱՄՍՏԵՐԴԱՄ)
5 օր (հյուրանոց, սնունդ, էքսկուրսիա, ավտոմեքենաների գնում: Մինչեւ 12 տարեկան երեխաները 50 տոկոս զեղչով): Ընդամենը՝ 25 տեղ:

Ապրիլի 31-ին
ԵՐԵՎԱՆ-ՄՈՍԿՎԱ-ԵՐՈՒՍԱՂԵՄ, 7 ՕՐ

Մայիսի 20-ից
ԵՐԵՎԱՆ-ԿԻԵՎ 1 ՕՐ-ՊՐԱՀԱ 2 ՕՐ-ՓԱՐԻԶ 4 ՕՐ-ԳԵՐՄԱՆԻԱ (ՆՅՈՒՐՆԲԵՐԳ) 2 ՕՐ-ՊՐԱՀԱ 1 ՕՐ-ԿԻԵՎ-ԵՐԵՎԱՆ:
Հյուրանոց, սնունդ, էքսկուրսիա, ավտոմեքենաների գնում: Ընդամենը՝ 30 տեղ:

Այս երթուղիների փաստաթղթերի հանձնումը մինչեւ ապրիլի 5-ը (արտասահմանյան անձնագիր, 6 լուսանկար):

Ձեւակերպում ենք արտասահմանյան անձնագրերում եւ՝ տուրիզմի ցանկացած ուղղություններով, բացի Միացյալ Նահանգներ, Կանադա:

Մանրամասն տեղեկությունների համար հանդիպեք կամ զանգահարեք: Մեր հասցեն է՝ Երեւան, Հանրապետության հրապարակ, Էրեբունի հյուրանոց, գլխավոր մասնաշենք, 1 հարկ: Հեռ.՝ 58-05-05, 56-33-94

ARMENIAN MERCHANTS UNION

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Խանութատեր բարեկամ

Գիտենք, դժվարին օրեր եք ապրում. բնակչության գնողունակության անկման պայմաններում առեւտուրը միայն վնասներ է բերում:

Բայց մի շտապեք փակվել կամ այլ երկրներ տեղափոխվելու որոշում ընդունել՝ Հայաստանի վաճառականների նախաձեռնությամբ ստեղծվող «Համաստեղություն» կորպորացիան Ձեզ Հայրենիքում գործելու եւ նրա հետ բարգավաճելու բացառիկ հնարավորություն է ընձեռնում:

Փակ բաժնետիրական ընկերության կարգավիճակ ունեցող առեւտրա-արտադրական այդ կազմակերպությանը մաս կազմելով՝ դուք էժան սննդամթերք եւ արդյունաբերական ապրանքներ ձեռք բերելու եւ դրանք մատչելի գներով սպառողին առաջարկելու իրական շանս եք ստանում:

Մանրամասներին տեղեկանալու համար կարող եք զանգահարել

58-05-03, 58-46-23, 56-20-36, 28-82-89

հեռախոսահամարներով կամ ավելի լավ է այցելեք Հայաստանի վաճառականների միություն, հասցեն՝ Պուշկինի 14, Լուսաչափի տուն, 2-րդ հարկ:

Շտապեցեք, քանզի «Համաստեղության» աստղերից մեկի ժամկետը լինելու է մինչեւ մարտի 31-ը:

Մենք աշխատում ենք ամեն օր (բացի կիրակիից) ժամը՝ 10-ից 17-ը:

Եթե ցանկանում եք դառնալ սեփականատեր

Ձեռք բերելով Հայաստանի վաճառականների միության նախաձեռնությամբ ստեղծվող առեւտրա-արտադրական՝

«ՀԱՄԱՍՏԵՂՈՒԹՅՈՒՆ» կորպորացիայի

բաժնետոմսերը, ձեզանից յուրաքանչյուրը փակ բաժնետիրական ընկերության կարգավիճակ ունեցող այդ կազմակերպության սեփականատերերից մեկը լինելու հնարավորություն է ստանում:

Պայմանները մատչելի են, իսկ բաժնետոմսերի գինը ոչ այնքան բարձր:

Մի կորցրեք ձեզ տրված շանսը՝ կորպորացիայի դռները բաց են լինելու մինչեւ մարտի 31-ը:

Իսկ մանրամասնություններին ծանոթանալու համար կարող եք զանգահարել

58-05-03, 58-46-23, 56-20-36, 28-82-89

հեռախոսահամարներով կամ ավելի լավ է այցելեք Հայաստանի վաճառականների միություն:

Մենք աշխատում ենք ամեն օր (բացի կիրակիից) ժամը՝ 10-ից 17-ը:

Հայաստանի վաճառականների միություն՝ հասցեն՝ Պուշկինի 14 (Լուսաչափի տուն, 2-րդ հարկ)
«ՍԴՄ» ֆիրմայի խանութ՝ հասցեն՝ Կոմիտաս 60 ([illegible])
«ՕՐԻՈՆ» ֆիրմայի խանութ, հասցեն՝ Կորյունի 10 (բժշկական [illegible] հարկում)

digitised by A.R.A.R.@

ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

Կրճատումներ՝ հետին թվով

Կամայականություն գիտության ֆինանսավորման գործում

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Գյուղացիները եւ գիտնականները

Այնպես ստացվեց, որ փետրվարի կեսերին գրեթե միաժամանակ ինձ հասավ երկու նորություն:

Նորություն առաջին. կառավարությունը բարձրացրեց հացահատիկի մթերման գները: Այդ նորությունն ուներ մի անսովոր նրբերանգ. կառավարության որոշմամբ, այդ նույն բարձր գներն էին վճարվելու նաեւ այն գյուղացիներին, որոնք ավելի վաղ պետությանը հացահատիկ էին հանձնել, սակայն դեռ չէին ստացել իրենց վճարը: Կառավարությունը փորձեց ցույց տալ, որ այս դժնդակ ժամանակներում ինքն արժանի է վստահության, որ նույնիսկ եթե գյուղացին կառավարության մեղքով ժամանակին չի ստացել իր հասանելիքը, վերջինս հատուցում է այդ միջոցի արժեզրկման բերած կորուստները:

Նորություն երկրորդ. տարվա սկզբից կրճատվել են գիտության նպատակներին հատկացվող ֆինանսները: Կրճատման հետեւանքով մի շարք հետազոտական խմբերում պակասեցվել են հաստիքների թիվը, իսկ որոշ թեմաներ ընդհանրապես դադարել են ֆինանսավորվելուց:

Ինչպես տեսնում եք, երկրորդ նորությունը առաջինի լիակատար հակապատկերն է: Գիտաշխատողները համոզված էին, որ իրենք պետությունից աշխատավարձ պետք է ստանան: Հունվարին պետությունն ուշացրեց այդ աշխատավարձը (արդեն սովորական մի բան): Բայց ահա փետրվարին այս գիտաշխատողներից շատերին հայտարարում են, որ իրենք ոչ միայն չեն չեն հատուցի այս հապաղման հետեւանքով աճած արժեզրկման փոխարեն, այլեւ չեն վճարի ընդհանրապես: Միայն Գիտությունների ակադեմիայի համակարգի ինստիտուտներում կրճատվել էր ավելի քան 250 հաստիք: Բուհերի մասին տվյալները չկարողացա ճշտել:

Պատմեմ, թե ինչպես եղավ, որ չկարողացա:

Նախարարություններում

Ես զանգահարեցի բարձրագույն կրթության եւ գիտության նախարար պ. Վարդգես Գնունուն եւ խնդրեցի հարցազրույց տալ այս կրճատումների խնդրի շուրջ: Արդեն իսկ հեռախոսով պ. Գնունին ասաց, որ կրճատումների պատճառները աշխատանքային օրենսդրության որոշ խախտումներն էին կապված համատեղությունների թույլատրելիության հետ:

Չորս օր անց կայացած հանդիպման ժամանակ ես խնդրեցի նախարարին պատասխանել հետեւյալ երեք հարցերին.

- ո՞րն է նման անսովոր ու անսպասելի կրճատումների պատճառը կամ նպատակը,
- ի՞նչ կարգով են դրանք իրականացվել (այսինքն, ինչպե՞ս եւ ում կողմից է որոշվել, որ պետք է կրճատվի հենց այս, այլ ոչ թե այն թեման),
- որքա՞ն գումար է տնտեսել հանրապետության բյուջեն այս կրճատումների շնորհիվ:

Միամիտ մարդ. համոզված էի, որ գիտության նախարարը այս հարցերի պատասխանը պետք է իմանա անգիր: Մինչդեռ պ. Գնունին խնդրեց եւս մի քանի օր ժամանակ, որովհետեւ, իր խոսքերով, նա այդ հարցերի պատասխանները պետք է ճշտի... էկոնոմիկայի նախարարությունից: Այսինքն, այդ նախարարությունն էր իրագործել կրճատումները:

- Ինչպե՞ս, առանց ձեր գիտությա՞ն, մեղմ ասած, զարմացա ես:

- Ո՞չ, մենք տեղյակ էինք, - ասաց նախարարը, թեեւ մի տեսակ անվստահ:

Պայմանավորվեցինք հանդիպել էլի մի քանի օր անց: Այդ միջոցում փորձեցի ինքս տեղեկություն ստանալ էկոնոմիկայի նախարարությունից: Այդ նախարարության գիտության բաժնում էլ չկարողացան պատասխանել իմ հարցերին: Պատճառը՝ վերջերս հրաժարական էր տվել բաժնի պետը, փոխարինողին անհրաժեշտ չէին համարել տեղյակ պահել:

Դիմեցի փոխնախարար Գրիգոր Սանասերյանին: Նա չհրաժարվեց հարցազրույցից, սակայն այն այնպես էլ չկայացավ փոխնախարարի զբաղվածության պատճառով: Հիմք չունեմ չհավատալու այդ պատճառաբանությանը. մարդն աշխատում էր նույնիսկ կիրակի օրը:

Սակայն պ. Գնունու հետ մեր հաջորդ հանդիպումը որոշ իմաստով ավելորդ դարձրեց այս ամենը: Նախարարն ինձ հայտնեց, որ ինքը քայլեր է գործադրում, որպեսզի առաջին եռամսյակում ֆինանսավորումը վերականգնվի նախկին մակարդակով: Եւ արդեն ստացվում է: Այսինքն, ըստ էության խոստովանեց, որ կատարվածն ապօրինություն է եղել: Իրոք, եթե փորձենք իրավական լեզվով գնահատել եղածը, ապա ստացվում է հետեւյալը: Պետությունը գիտաշխատողների հետ պայմանագիր էր կնքել առնվազն երեք տարով: Ու հանկարծ, չանցած ՀԻՆԳ ԱՄԻՍ (խնդրում եմ ուշադրություն դարձնել այս թվի վրա) գիտաշխատողներից ոմանց հայտնում են, որ արդեն երկու ամիս է, ինչ նրանք գործազուրկ են: Օրենքը պահանջում է, որ աշխատանքից ազատվողն այդ մասին նախազգուշացվի առնվազն մեկ ամիս ԱՌԱՋ եւ ոչ թե հետո:

Ստացվեց այն, ինչ պետք է ստացվեր. ոչ միայն «կրճատվածները», այլեւ կրճատման տակ ընկած հաստատությունների բոլոր աշխատողները տարվա սկզբից մինչեւ մարտ չեն ստացել ոչ մի կոպեկ եւ ոչ մի լումա: Արժեզրկման տարածն էլ ես չի գա:

Հիմա էլ պարզվեց, որ այդ ամենը զուր էր, առնվազն առաջին եռամսյակում ֆինանսավորման ծավալը կլինի նույնը: Իրականում կլինի այսպես. հիմա՝ մարտի սկզբին, գիտաշխատողները կստանան հունվարյան ու փետրվարյան աշխատավարձերը «կրճատված» տարբերակով, հետո (Աստված գիտե, թե երբ) տարբերությունը կհաշվարկվի ու կտրվի մարդկանց: Դե արի ու սրանից հետո հակաճառիր այն բամբասանքներին, թե այս ամենը պարզապես պատրվակ էր գիտաշխատողների աշխատավարձը ուշացնելու համար, որպեսզի այդ միջոցին նրանց փողերն օգտագործվեին «այլ նպատակներով»:

Հանձնաժողովների մասին

Հայտնելով ինձ այն մասին, որ գիտության մարդիկ կստանան առաջին եռամսյակի իրենց հասանելիքը, պ. Գնունին ավելացրեց սակայն, որ այդ կրճատումների համար հիմք ծառայած խախտումները գտնելու համար ստեղծվում է փորձագիտական հանձնաժողով, որն էլ որոշում կկայացնի գիտական թեմաների հետագա ճակատագրի վերաբերյալ: Այդ պատճառով ինստիտուտներ «իջեցված է» հերթական շրջաբերականը. մինչեւ մարտի 16-ը հաշվետվություն ներկայացնել կատարված աշխատանքների մասին: Ի տես ապագա հանձնաժողովի: Ավելորդ է ասել, որ պ. նախարարի ասածը եւս մի ապացույցն էր այն բանի, որ վերոհիշյալ կրճատումներն անցկացվել էին առանց որեւէ փորձաքննության:

Հանձնաժողովն, իհարկե, լավ բան է: Բայց արի ու տես, որ ներկայումս ֆինանսավորվող բոլոր թեմաները արդեն անցել էին փորձագիտական հանձնաժողովի «զտիչով»: Այն էլ ոչ թե մեկ, այլ երկու հանձնաժողովների:

Այստեղ տեղն է վերադառնալ վերը հիշատակված հինգ ամսին: Ի՞նչ եք կարծում, երբվանի՞ց են սկսվել ֆինանսավորվել 1993 թ. համար փորձաքննության հավանությանն արժանացած գիտական թեմաները: Հունվարի՞ն, ինչպես նորմալ երկրներում: Ապրիլի՞ն, երբ հաստատվեց 1993 թ. պետական բյուջեն: Հուլիսի՞ն, ինչպես նախորդ՝ 1992 թվականին:

Ո՛չ, միայն հոկտեմբերին: Եւ պատճառը այդ կրկնակի փորձաքննությունն էր:

Կա ՀՀ կառավարության որոշումը (թիվ 108, 1992թ. փետրվարի 17) որը սահմանում է, որ հիմնարար գիտահետազոտական աշխատանքների թեմատիկ ֆինանսավորումն իրականացնում է ԲԿԳ նախարարությունը, համաձայնեցնելով էկոնոմիկայի նախարարության հետ: Ահա, 1992 թ. աշնանը, ԲԿԳ նախարարությունը հայտարարեց մրցույթ, ստեղծեց փորձագիտական հանձնաժողով, որը քննարկեց գիտաշխատողների ներկայացրած հայտերը եւ ընտրելով դրական գնահատականի արժանացած թեմաները, ներկայացրեց էկոնոմիկայի նախարարության «համաձայնեցմանը»: Քանի որ չկա նորմատիվային ոչ մի փաստաթուղթ այն մասին, թե ինչ է նշանակում «համաձայնեցում», ապա այս նախարարությունում գտան, որ դրա համար պետք է անցկացնել երկրորդ, սեփական փորձաքննություն: Ստեղծեցին իրենց հանձնաժողովը, անցկացրին իրենց փորձաքննությունը, որը տեւեց մինչեւ հուլիսի կեսը: Արդյունքները, մեղմ ասած, չհամընկան ԲԿԳ-ի արդյունքների հետ: Մինչեւ համաձայնության եկան, թե ինչ է նշանակում «համաձայնեցնել», (պարզ ասած, որոշել յուրաքանչյուր նախարարության իրավասության ոլորտը), հասավ հոկտեմբերը: Ու, ինչպես երեւում է, այդպես էլ չկայացավ այդ համաձայնությունը, քանի որ, ինչպես տեսանք վերը, մի քանի ամիս անց էկոնոմիկայի նախարարությունը որոշում է, թե որ գիտաշխատողը պետք է աշխատավարձ ստանա... (Այդպես էլ չհասկացա՝ ԲԿԳՆ-ի գիտությա՞մբ է կայացվել այդ որոշումը, թե առանց: Եթե գիտությամբ՝ ապա ինչու՞ հետո ետ կանգնեց: Եթե առանց, ապա՝ ի՞նչ իրավունքով):

Այնպես որ, պնդելով, թե այդ թեմաների իրականացնողները ինչ-որ խախտումներ են արել, նախարարությունների հարգելի աշխատողները պետք է ընդունեին, որ այդ խախտումները (եթե իրոք դրանք կան, ինչում ինձ ոչ ոք դեռ չի համոզել), սրբագրված են եղել իրենց, կառավարության ներկայացուցիչների կողմից: Այսինքն, այս չարաբաստիկ կրճատումները լավագույն դեպքում կարող են դիտվել որպես իրենց իսկ սխալներն ուղղելու փորձ, ձեռնարկված նախարարությունների կողմից: Միայն, ի տարբերություն գյուղացիների, գիտաշխատողների դեպքում կառավարությունը հարկ չի համարում իր մեղքով կատարված բացթողումների համար հատուցել:

Բայց սա էլ չէ ամենակարեւորը: Վերը հիշատակեցի, որ ԲԿԳՆ-ն հրահանգ է իջեցրել. մարտի 16-ին ներկայացնել հաշվետվություններ կատարած աշխատանքի մասին: Այսինքն, քիչ էր, որ գրեթե ողջ անցած տարին գիտաշխատողների մի զգալի մասը (թե որ մասը, այդ մասին ստորեւ) լարված սպասման մեջ էր. կհաստատե՞ն, թե ոչ իրենց թեմաները, քիչ էր, որ ապարդյուն կորավ գրեթե ողջ տարին (իսկ շատերի համար՝ առանց «գրեթե»-ի. կան, օրինակ, սեզոնային աշխատանքներ), հիմա, երբ անցել է միայն հինգ ամիս այն բանից հետո, երբ գիտաշխատողը պետության հետ երեք տարով պայմանագիր է կնքել աշխատանքի կատարման վերաբերյալ, նրանից պահանջում են հաշվետվություն: Հիշեցնեմ, որ այդ հինգ ամիսը ոչ այլ ինչ են, քան 1993-94 թթ. երեւանյան ձմեռվա ամիսները, երբ գիտական հիմնարկների մեծ մասը պարզապես փակ էին:

Երբ ես հարցրի պ. Գնունուն, ինչպես կարելի է այս պայմաններում հաշվետվություն պահանջել, նա ասաց մոտավորապես հետեւյալը. «Վերջ ի վերջո, կան հին արդյունքներ, հատկապես հիմնական թեմաների վերաբերյալ»:

Այստեղ պարզաբանման կարիք կա:

Հիմնական եւ լրացուցիչ

Սովետական առաջավոր գիտությունը մնացած մարդկության գիտությունից տարբերվում էր, ի թիվս այլոց, մի առանձնահատկությամբ. մեզանում գիտական թեմայի ղեկավար լինելու համար մարդ պետք է անպայման պաշտոն ունենար: Այսինքն, դու կարող էիր ամենահանճարեղ գաղափարն առաջադրել, նրա իրագործման քո կարողությունը ոչ ոք կասկածի տակ չէր դնում, բայց որպեսզի դու իրավունք ունենայիր քո գաղափարի իրագործման համար միջոցներ ստանալ եւ աշխատակիցներ հավաքել, ապա պետք է լինեիր պաշտոնատար անձ, ասենք, լաբորատորիայի վարիչ: Լաբորատորիայի կարգավիճակ ստանալը, հասկանալի է, հեշտ բան չէր. պետք էր տարիների քաշքշուկ, բազմաթիվ ինստանցիաների հաղթահարման կարողություն (սովորաբար «մեջք» կոչվածը): Այդ պատճառով ինքնուրույնության ձգտող երիտասարդ գիտնականին մնում էր հույս դնել կամ իր վարիչի բարյացակամությանը, կամ էլ որ վերջինս շուտ կգնա թոշակի կամ այն աշխարհ:

Հետկոմունիստական Հայաստանի իշխանությունների առաջին քայլերից մեկը եղավ փորձել փոխել այդ համակարգը: 1993-ը առաջին տարին էր, երբ լիիրավ սկսեց ներդրվել այսպես կոչված «թեմատիկ ֆինանսավորումը»: Այս ոչ այնքան ճշգրիտ տերմինը պարզապես նշանակում է, որ ցանկացած գիտաշխատողի իրավունք է վերապահվում առանց ինստիտուտային, համալսարանական եւ ակադեմիական վերադասի կարծիքը հարցնելու հայտ ներկայացնել գիտահետազոտական աշխատանքի իր ծրագիրն իրականացնելու նպատակով: Եթե փորձագիտական եզրակացությունը դրական է, ապա տվյալ գիտաշխատողը ստանում է դրամական միջոցներ եւ տնօրինում դրանք ըստ իր հայեցողության:

Այդ առաջին տարվա արդյունքները այսպիսին էին. ի լրումն արդեն եղածների, հաստատվեց եւս 355 նոր թեմա: Որակյալ փորձագետները գտան, որ 355 երիտասարդ հայ գիտնականներ ունակ են առաջադրելու կարեւոր գիտական պրոբլեմներ եւ կարելի է նրանց վստահել պետական միջոցներ, որպեսզի նրանք փորձեն իրենց գաղափարները իրագործել: Չվախենանք բարձրագույն բառեր գործածելուց. հերթական ապացույցը մեր ժողովրդի գիտական բարձր պոտենցիալի: Հենց այս թեմաները ստացան «լրացուցիչ» տիտղոսը, ի հակադրություն «հիմնականների», այսինքն, արդեն եղած գիտական խմբերի: Առանձին խոսակցության նյութ է այն, թե ինչպես էին դիմադրում այս համակարգի ներդրմանը զանազան մակարդակի գիտապաշտոնատար անձինք (տնօրեններ, վարիչներ), չէ՞ որ այն նշանակում էր իրենց միահեծան իշխանության սասանում:

«Հիմնական» եւ «լրացուցիչ» թեմաների միջեւ տարբերությունները երեւում են անզեն աչքով.

- «հիմնականները» ունեն ավելի մեծ անձնակազմ, ունեն սարքավորում: «Լրացուցիչների» խմբերն ավելի սակավամարդ են, կազմված մասամբ «հիմնականների» որոշ անդամներից (չարաբաստիկ «համատեղությունները»): Ձեւավորված կոլեկտիվների մասին դեռ խոսք չկա.

- «հիմնականները», ի տարբերություն «լրացուցիչների», 1993 թվականին աշխատել են: Չէ՞ որ նրանք 1992 թ. արդեն իսկ ունեին իրենց հաստատված թեման եւ ֆինանսավորումը, իսկ նախարարության դաշին ներկայացրել էին ոչ թե նոր թեմաներ, այլ արդեն եղածի շարունակելու հիմնավորումը: Ու թեեւ, նրանք նույնպես, ձեւականորեն, 1993 թ. ֆինանսները սկսել են ստանալ միայն հոկտեմբերին, իրականում նրանք ողջ տարին ֆինանսավորվել են համաձայն գործող կարգի, այն է՝ նախորդ տարվա նորմատիվներին համապատասխան:

Այնպես որ պ. Գնունին իրավացի է. «հիմնական» թեմաների ղեկավարները ի վիճակի կլինեն ինչ-որ արդյունքներ ներկայացնել: Իսկ «լրացուցիչները»՝ ոչ: Այստեղից հարց է ծագում. արդյոք այդ հաշվետվական կամպանիան չի՞ հետապնդում նպատակ սահմանափակել, կամ նույնիսկ վերացնել «լրացուցիչ» թեմաները: Այսինքն, վերականգնել հին, սակայն ոչ բարի սովետական կարգը: Այս կասկածներս հիմնավորող մի լուրջ փաստ ունեմ. հունվարյան ապօրինի կրճատումները, որոնց հնարավորություն ունեցա ծանոթանալ, հիմնականում դիպել էին հենց «լրացուցիչ» թեմաներին: Նրանց, օրինակ, պարտադրել էին իրենց հինգ հոգիանոց խմբից թողնել միայն երեք աշխատող, այն դեպքում, երբ «հիմնական» թեմաների տասնհինգ քսան հոգիանոց խմբերը մնացել էին անփոփոխ: Իսկ դեպք կար, երբ «հիմնականների» հաստիքները նույնիսկ ավելացվել էին:

Եթե նույնիսկ ապօրինի կրճատումները նպատակ ունեին վերացնել ապօրինի համատեղությունները, ինչու՞ է այդ արվում ի հաշիվ թույլի ու անպաշտպանի:

Եթե բանն այսպես գնա, ապա այս «լրացուցիչ» թեմաների ղեկավարները վտանգվում են պարզապես մնալ անգործ: Եթե ոչ հիմա, ապա մոտ ապագայում, պատճառաբանելով, որ աշխատանքը չկարողացան իրագործել, (իսկ ինչպե՞ս իրագործեն նման վերաբերմունքի պայմաններում): Փողոց կարող են նետվել երիտասարդ, ակտիվ, սեփական գործի ծարավի հետազոտողներ, բառիս բուն իմաստով, գիտության վաղվա օրը:

Ի՞նչ անել

Անկեղծ լինենք, հասկանալի է, թե ինչն է պատճառը, որ կառավարությունը ձգտում է վստահության վարկ ունենալ գյուղացիների աչքում, իսկ գիտնականների դեպքում՝ ոչ: Երկիրը հացի սուր կարիք ունի, անհրաժեշտ է շատ մթերել, որ չկանգնենք աղետի առաջ: Իսկ գիտաշխատողներն այսօր դժվար թե պիտանի լինեն օրախնդիր որեւէ հարցի լուծման համար: Ցավն այն է սակայն, որ գիտության պարագայում երբեք չի լինի այնպիսի իրավիճակ, երբ հնարավոր կլինի հապճեպ որեւէ միջոցառումով, ինչ-ինչ գիտաշխատողների առատ վարձատրելով հասնել որեւէ անմիջական արդյունքի, կանխել որեւէ աղետ: Գիտությունը ջերմոցային բույս է, այն պահանջում է տարիների խնամք, նրա արդյունքը (կամ արդյունքի բացակայությունը) երեւում է միայն ժամանակի ընթացքում: Հիշենք, թե որքան այդպիսի բացեր մերկացրեց, օրինակ, Սպիտակի երկրաշարժը: Վերջերս մեր վարչապետը հայտարարեց, որ եթե մենք ունենանք աշխատող ատոմակայան, կնշանակի մեր տեխնոլոգիական մակարդակը մի կարգով գերազանցում է հարեւաններինը: Չեմ կարծում, սակայն, թե դրա համար միայն ատոմակայանը բավարար է: Պետք է գիտական, ինտելեկտուալ աշխատանքին նպաստող միջավայր, գիտելիքի ու գիտաշխատողի հարգը բարձրացնող մթնոլորտ:

Թե ինչպես է այդ նպատակին ձգտել կառավարության լիազորված մարմինը՝ ԲԿԳ նախարարությունը, մենք տեսանք: Կա նաեւ պետնախարար, որի «խնամքի» տակ է այս ոլորտը եւ որը իրավասու է գոնե հարթել ԲԿԳ եւ էկոնոմիկայի նախարարությունների միջեւ առաջացած այս վեճերը, որոնցից գիտության մարդիկ անընդհատ տուժում են: Ես դիմեցի պ. Արմենակ Ղազարյանին, խնդրելով հարցազրույց այս հարցերի շուրջ: Պետնախարարի աշխատակազմից պատասխանեցին. «Պարոն Ղազարյանը հարցազրույցներ չի տալիս»: Ստիպված եմ ենթադրել, որովհետեւ ասելիք չունի:

Միգուցե ասելիք ունի օրենսդիր իշխանությունը. ի վերջո, ոչ միայն նախարարությունների միջեւ փոխհարաբերությունների, այլեւ գիտության զարգացման հայեցակարգի ստեղծման գործում վճռորոշ խոսքը նրանն է: Ստանալով պետնախարարի մերժումը, ես արդեն պատրաստվում էի խնդրել որ այդ նույն՝ գիտության ֆինանսավորման հիմնահարցի մասին իր կարծիքը հայտնի ԳԽ լեզվի, կրթության եւ գիտության հարցերի հանձնաժողովը, բայց շաբաթն ուրբաթից շուտ եկավ. լուր ստացա, որ հանձնաժողովը նիստ է գումարելու հենց այդ հարցի կապակցությամբ: Նիստին ներկա եղա եւ իմացա որ.

- դեկտեմբերին կայացած այդ նիստը առաջինն էր 1993 թ. ընթացքում, որը նվիրված էր այդ հարցին:

Նիստը հրավիրված էր ոչ թե հանձնաժողովի անդամների, այլ բոլորովին կողմնակի մարդու նախաձեռնությամբ: Քննարկվող հարցը ոչ մի կապ չուներ գիտության ոլորտի այսօրվա հոգսերի հետ:

Ավելացնեմ, որ խորհրդարանում կայացած կառավարական ծրագրերի քննարկումների ընթացքում (հոկտեմբերին եւ փետրվարին) միայն մի պատգամավոր՝ Յուրի Վարդանյանը, փորձ արեց կառավարությունից հաշիվ պահանջել այս հոդվածում արծարծված խնդիրների վերաբերյալ: Այդ պատգամավորն էլ հիշյալ հանձնաժողովի անդամ չէ:

Ստիպված եմ եզրակացնել (ուրախ կլինեի սխալվել), որ օրենսդիր իշխանությունը նույնպես ասելիք չունի այս հարցում: Հակառակ դեպքում գիտաշխատողների հետ մուկն ու կատվի խաղեր չէին խաղա:

Երբեմն մի միամիտ հույս է ծագում ներսումս. գուցե հանրապետության բարձրագույն ղեկավարներն ասելիք կունենան: Ինչքան չլինի, իրենք էլ նախկին գիտաշխատողներ են:

digitised by A.R.A.R.@

Փետրվարի 22-ին Թուրքիայի արտգործնախարարություն կանչվեց այդ երկրում Ռուսաստանի դեսպան Ալբերտ Չեռնիշեւը, որտեղից բացատրություններ [illegible] Ռուսաստանի եւ Քրդ- տարարեց, որ Չեռնիշեւը «կրկին խախտել է անաչառության իր կառավարության ընդդիմությունը», ավելացնելով, թե վերջինիս քաղաքականությունը չի փոխվել «Թուրքիայի եւ նրա տարածքի անվտանգության սում գրվածին, Հայաստանի փոխարտգործնախարար Ժիրայր Լիպարիտյանի այն խոսքերի անմիջական արձագանքն է, որ նա ասել էր Թուրքիայի արտգործնախարար Հիքմեթ Չեթինի հետ զրույցի ընթացքում:

Վերջին ամիսներին Թուրքիայի քաղաքագետները եւ զանգվածային լրատվության միջոցները սովորություն էին դարձրել խոսել դասադարձելու Քրդական բանվորական կուսակցության՝ ՔԲԿ-ի անջատականների եւ Հայաստանի մեջ «գաղտնի դաշինքի»: Իբր Քուրդ զորախմբերի շարքեր են քանդվել հայ մարտիկներ, Հայաստանում ստեղծվել են վարժական ճամբարներ, ՔԲԿ-ն եւ ԱՍԱԼԱ-ն նույն ճակատամարտն են մղում եւ այլն: Քարոզչական մեքենայի ողջ զորությունը գործի էր դրվել Թուրքիայի հանրային կարծիքի վրա ազդելու նպատակով: Բայց այժմ Անկարայում աղեղն հարցեր են առաջադրում Մոսկվայի դերի շուրջը, ենթադրելով, թե նա գուցե գաղտնաբար աջակցում է Քուրդ անջատականներին:

ՔՐԴԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

ՔԲԿ-ն Մոսկվայի եւ Անկարայի բանավեճի կենտրոնում

րի անջատական ՔԲԿ կազմակերպության կալերի վերաբերյալ: Այդ անսպասելի հրավերի պատճառն այն էր, որ նույն օրը Մոսկվայում բացվում էր ՔԲԿ-ին աջակցող կոնգրես, որին մասնակցելու էր Ռուսաստանի ազգային եւ էթնիկ քաղաքականության հարցերի գծով փոխնախարար Վլադիմիր Շեմշեսովը:

Կոնգրեսը «Հյուսիսային Քրդստանի» (այսինքն թուրքական Քրդստանի) անունից բացեց Քամրան Հասանը: Նա ընթերցեց ՔԲԿ-ի ղեկավար Աբդուլլահ Օջալանի ուղերձը, որով նա հավաստում էր, որ «Թուրքիայի պետության դեմ զինված պայքարը կշարունակվի»:

Լիբանանյան «Ալ հայաթ» թերթի համաձայն, այդ կոնգրեսին մասնակցել են նաեւ Հայաստանի, Ռուսաստանի եւ Ղազախստանի քրդեր: Տարածված բուկլետներում նշվել է Ռուսաստանի հիշյալ նախարարության մասնակցությունը կոնգրեսի [illegible]կազմակերպմանը «Քրդստան-Մոսկվա կոմիտեի» եւ Լոնդոնում հրատարակվող «Քյուրդիստան օբսերվեր» թերթի հետ համատեղ:

Այդ իրադարձությունները, բնականաբար, աշխույժ արձագանք առաջացրին Անկարայում: Թուրքիայի արտգործնախարարության խոսնակ Ֆերհադ Աթամանը նշեց, որ այդ հարցի առթիվ «պաշտոնական պարզաբանում» է պահանջվել Թուրքիայում Ռուսաստանի դեսպան Ալբերտ Չեռնիշեւից: Աթամանը հայ- նկատմամբ»:

Զարմանալի է, որ ՔԲԿ-ի հետ եղբայրական կապերի համար Ռուսաստանի մեղադրման պահին էր, որ Հայաստանին հասցեագրված մեղադրանքները փոքր-ինչ մեղմացան: Հաջորդ օրը՝ փետրվարի 23-ին նույն Ֆերհադ Աթամանը Անկարայում կազմակերպված մամլո ասուլիսում նշեց, որ Հայաստանը «որեւէ կապ» չունի ՔԲԿ-ի հետ: Այդ հայտարարությունը, որ հակասում է ամիսներ շարունակ Թուրքիայի զանգվածային լրատվության միջոցների մեծ մա-

Ղարաբաղի հակամարտության առնչությամբ Աթամանը հիշեցրեց Անկարայի դիրքորոշումը, որը դա-

հանջում է խաղաղության հաստատումից առաջ Ադրբեջանից հայկական ուժերի դուրսբերում: Տեւական հրադադարի շնորհիվ հակամարտության քաղաքական կարգավորման հեռանկարների ստեղծման համար կարեւոր է, որ նախ եւ առաջ Երեւանը «հարգի Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականությունը», ընդգծում է Աթամանը:

ՅԲԸՄ տեղեկագիր, 5 մարտ

ԸՐՋԱՆ

ԱՄՆ-ը բացահայտում է մարդու իրավունքների խախտումներ Թուրքիայում եւ Ադրբեջանում

ԱՄՆ-ի [illegible]ական դեպարտամենտը աշխարհում մարդու իրավունքների վիճակին վերաբերող իր ամենամյա զեկուցագրում մեկական գլուխ է նվիրել Թուրքիային եւ Ադրբեջանին: «Մարդու իրավունքների բռնադավառում Թուրքիայի մեծագույն խնդիրներից մեկը նախնական կալանքի եւ հարցաքննությունների ընթացքում ոստիկանության կամ անվտանգության ուժերի կողմից տեղի անձանց շարունակվող խոշտանգումներն են, նշվում է զեկուցագրում, ինչպես նաեւ անվտանգության ուժերի կողմից անզեն մարդկանց դեմ ուժի գործադրումը, խոսքի եւ միությունների ազատության սահմանափակումները, մարդկանց անհետացումները եւ մյուս «խորհրդավոր սպանությունները», որոնք, ըստ երեւույթին, քաղաքական բնույթի են, զինված անջատականների, մահմեդական ծայրահեղականների եւ անհայտ անձանց ահաբեկչական գործողությունները»: «Հաշվի առնելով միջ[illegible]ային ընկերակցության շարունակվող մտահոգությունը եւ անվտանգության իր մարմինների դիրքորոշման հանդեպ Թուրքիայի հանրության հարաճուն անհանգստությունը, ընդգծում է զեկուցագիրը, տիկին Չիլլերի կառավարությունը կրկնեց նախորդ կառավարությունների այն խոստումները, թե կհաստատվի իրավական պետություն, որտեղ կհարգվեն մարդու իրավունքները եւ վերջ կդրվի անվտանգության ուժերի կողմից խոշտանգումների կիրառմանը: Այս պատասխանատվություններին հակառակ, խոշտանգումների եւ ոստիկանության կողմից բռնության անտեղի գործադրման դեպքեր դարձյալ նկատվել են ամբողջ 1993 թվականի ընթացքում»: Ի դեպ, եզրակացություն է արվում զեկուցագրում, «հակաահաբեկչական օրենքը խիստ սահմանափակում է խոսքի ազատությունը: Այն բացասաբար է անդրադառնում գրողների, լրագրողների, հրատարակիչների, քաղաքագետների, երաժիշտների եւ ուսանողների գործունեության վրա եւ օգտագործվել է նրանց դեմ»:

Անցնելով Ադրբեջանին, պետական դեպարտամենտն արձանագրում է, որ «դեպի ժողովրդավարություն նկատված առաջընթացը կտրուկ շրջադարձ կատարեց 1993-ի հունիսին ժողովրդավարական կերպով ընտրված նախագահ Աբուլֆազ Էլչիբեյի տապալումից հետո: Պատերազմը եւ շարունակվող սոցիալական անկայունությունը մարդու իրավունքների բռնադավառում բազմաթիվ չարաշահումներ՝ պատճառ դարձան նույնիսկ Էլչիբեյի տապալումից առաջ: Անցյալ ամսից Ադրբեջանի Ժողովրդական ճակատի հաստատած արտակարգ իրավիճակը ոստիկանությանը թույլ տվեց տներում առանց թույլտվության խուզարկություններ կատարել, մամուլի գրաքննություն հաստատել, արգելել ցույցերը եւ սահմանափակել մարդկանց տեղաշարժի իրավունքը»: «Ռադիոն եւ հեռուստատեսությունը լրիվին վերահսկվում էին Էլչիբեյի կառավարության կողմից», իսկ դրա անկումից հետո «բազմաթիվ հաղորդումներ գովերգեցին իշխանության գլուխ անցած անձանց եւ մասնավորապես նախագահ Ալիեւին: Ընդդիմության համար զանգվածային լրատվության միջոցները շատ քիչ չափով են մատչելի կամ անմատչելի են»: «Ժողովրդական կառավարության օրոք, եզրակացնում է զեկուցագիրը, կային խոսքի եւ մամուլի ազատության սահմանափակումներ... բայց այդ կառավարության (ներառյալ Էլչիբեյի վերջին ներքգործնախարար Համիդովի) տապալումից հետո նոր վարչակարգը գրաքննությունն օգտագործեց առավել սիստեմատիկ կերպով»:

[illegible] տեղեկագիր, 5 մարտ

«ՍԵՅԲԻՆ» ֆիրման առաջարկում է թանկարժեք մետաղների զտում, թանկարժեք մետաղ պարունակող ջարդոնի եւ թափոնների մշակման ծառայություններ:

Ձեր պատվերի կատարման որակը եւ արագությունը երաշխավորվում է ֆիրմայի 50-ամյա անբասիր հեղինակությամբ:

Մեր հասցեն 121002 Մոսկվա, Բոլշոյ Վլասեւսկի նրբ. 10, բնկ. 21, հեռ. (095) 241-22-50, ֆաքս (095) 241-22-50. Երեւանում «Արմենիա» հյուրանոց, սեն. 419, հեռախոս 569-484

sabin
METAL CORPORATION
СЭЙБИН
МЕТАЛ КОРПОРЭЙШЕН

A STYLE 58.18.41

Armine
ԱՌԵՎՏՐԻ ՏՈՒՆ

ԵԹԵ ԴՈՒՔ ՑԱՆԿԱՆՈՒՄ ԵՔ ԳՆԵԼ ՈՐԵՎԷ ԱՊՐԱՆՔ, ԱՊԱ ՄԻՆՉԵՎ ՏՈՆԱՎԱՃԱՌ ՇՏԱՊԵԼԸ ԾԱՆՈԹԱՑԵՔ ՄԵՐ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ՊԱՅՄԱՆԻՆ, ՈՐԸ ԳՈՎԱԶԴԵԼՈՒ ԿԱՐԻՔ ՉԻ ԶԳՈՒՄ, ՔԱՆԶԻ

Գնված ապրանքի հետ միասին դուք կստանաք մի պայմանագիր, համաձայն որի մենք պարտավորվում ենք

ուղիղ մեկ տարի անց Ձեզ վերադարձնել վաճառքի դիմաց ստացած ամբողջ գումարը կամ 3 ամիս անց ամբողջ գումարի 1/5 մասը, 6 ամիս անց ամբողջ գումարի 1/3 մասը:

ARMINE CAESAR

Մեր հասցեն. Գ. Նժդեհի 30, «Հայրենիք» կինոթատրոնի մոտ առեւտրի սրահ «ARMINE»: Հեռ.՝ 44-04-77

A STYLE

Բժշկական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Է. ԴԱՆԻԵԼՅԱՆԸ կատարում է մաշկային հիվանդություններով, կոսմետիկ արատներով ու միզասեռական ուղիների բորբոքումներով հիվանդների կոնսուլտացիա եւ բուժում:

Հասցեն. Երեւան, Գուլակյան փ. 14ա, բն. 26 (Կուտուզով փ. 19 տան բակում, մետրոյի Բարեկամություն կայարանի մոտ): Ժամերը՝ երեքշաբթի, հինգշաբթի, շաբաթ ժ. 15-19, կիրակի՝ ժ 11-14: Հեռ.՝ 22-38-48 (նշված ժամերին): A STYLE

ՀՀ ՖԻՆԱՆՍՆԵՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԹԻՎ 028 ԹՈՒՅԼՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

ԻՆՖՈ ՖԻՐՄԱ
ԱՈՒԴԻՏ

Հեռ. 58.02.43

- Հաշվապահական ինտենսիվ ուսուցման դասընթացներ
- հաշվետվություններ, հարկերի ճշտում, կազմում
- խորհրդատվություններ հարկային, ֆինանսական, այլ տնտեսական օրենսդրության եւ հաշվապահական հաշվառման վերաբերյալ
- աուդիտական եզրակացություն հաշվետվությունների, ֆինանսական արդյունքների մասին:

A STYLE

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Երբ 1991 թ. հունիսին նախկին մշակույթի նախարար Պերճ Զեյթունցյանի հրավերով եկա Հայաստան, ինձ առաջարկվեց ստանձնել Ալեքսանդր Սպենդիարյանի անվան օպերայի եւ բալետի ակադեմիական թատրոնի գլխավոր դիրիժորի պաշտոնը: Ես համաձայնվեցի: Նախարարը, թատրոնի տնօրենը եւ ես ստորագրեցինք մի պայմանագիր, որի կարեւոր կետերից մեկն այն էր, թե օպերայի խաղացանկը եւ դերասանների ընտրությունը կատարվելու է օպերայի գեղարվեստական ղեկավարի եւ արտասահմանից նոր երգիչներ բերի: Այդ պատճառով էլ երգիչները մի նամակ ստորագրեցին, որ ես հրաժարվեմ գլխավոր դիրիժորի պարտականություններից: Ես հանդիպեցի երգիչների հետ եւ ասացի, թե իմ միակ ցանկությունն այն է, որ բարձրացնեմ օպերային թատրոնի մակարդակը հարգելով ամեն մեկին ըստ իր արժեքի: Դրանից հետո կոլեկտիվի հետ մեր հարաբերությունները նորմալացան եւ թե նվագախմբի ու բալետի, եւ թե երգչախմբի անդամների 90 տոկոսի հետ մենք համերաշխորեն շարունակեցինք աշխատել: Իհարկե, թյունը: Ինձ արդեն թվում է, թե Սպենդիարյանի անունը հանվեց, որպեսզի մի օր օպերային թատրոնը կոչվի Տիգրան Լեւոնյանի անունով:

Վերադառնալով իմ նկատմամբ տարվող արհամարհական վերաբերմունքին, ասեմ, որ թատրոնի գլխավոր դիրիժորին տեղյակ չեն պահել ոչ դեկտեմբերի 7-ի երկրաշարժի տարելիցին նվիրված համերգի եւ ոչ էլ օպերայի 60-ամյակին նվիրված հանդիսության մասին: Ընդ որում, 60-ամյակին նվիրված համերգի օրը ես մի այլ համերգ ունեի Ֆիլհարմոնիկ դահլիճում եւ թատրոնի տնօրե-

«Ազգը» արդեն անդրադարձել է այն խնդրին, որ ծագել էր օպերային թատրոնի գլխավոր դիրիժոր Օհան Դուրյանի եւ տնօրեն Տիգրան Լեւոնյանի միջեւ: Անկեղծ ասած, մեզ համար ցավալի է, որ վաստակաշատ դիրիժորի անունը նման ներքնախասանմային կոնֆլիկտների առիթով է հայտնվում մամուլում, չհասկացվածության եւ փոխադարձ վիրավորվածությամբ հագեցած մթնոլորտում: Կուզենայինք, որ մեր երկու գերհարգելի արվեստագետների միջեւ փոխհասկացողության ու համագործակցության մթնոլորտը վերահաստատվեր շուտով: Իսկ մինչ այդ հարկ ենք համարում ներկայացնել այն մտահոգությունները, որ մաեստրոն պատրաստակամորեն հայտնեց մեր թերթին:

Օհան Դուրյանը բացում է փակագծերը

ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

գլխավոր դիրիժորի համատեղ ընտրությամբ: Սեպտեմբերին գալով Հայաստան, երկար ժամանակ չկարողացա ղեկավարել ցրտի պատճառով, մինչեւ որ սկսվեցին «Պոլիկտոսի» փորձերը: Այդ փորձերից մեկի ընթացքում պարոն տնօրենն ինձ ասաց, թե այսինչ տեղը պետք է երաժշտական կրճատում անել: Ես մերժեցի, ասելով, թե չեմ ցանկանում Դոնիցետտիի աշխարհահռչակ օպերային միջամտել եւ դա իմ սկզբունքին դեմ է: Նա պատասխանեց, որ այդ դեպքում օպերան պետք է ղեկավարի մեկ ուրիշը: Նման բան ինձ չի ասել ոչ մի թատրոնի տնօրեն, ոչ Բեռլինում, ուր ես աշխատել եմ աշխարհահռչակ ռեժիսոր Ֆելզենշտայնի հետ, ոչ Լայպցիգում, ուր համագործակցում էի Յոախիմ Հերցի հետ: Ինչեւէ, ես փորձեցի չգնալ ընդհարումների, բայց այդ վերաբերմունքը շարունակվեց, եւ մի օր էլ իմ փորձի ժամանակ նա սկսեց ցուցումներ տալ դերասաններին: Ես շրջվեցի եւ ասացի, որ նա այդ իրավունքը չունի: Ես էլ հաճախ եմ լսել բեմական փորձերը, բայց ես երբեք չեմ ընդհատել: Հայտնի է, որ երաժշտական փորձերի համար պատասխանատու է միայն դիրիժորը: Ռեժիսորը միջամտելու իրավունք չունի: Նույնը վերաբերում է նաեւ բեմական փորձերին, որի համար պատասխանատու է միայն ռեժիսորը: Ինչեւէ, տեղի ունեցավ «Պոլիկտոսի» պրեմիերան, որից հետո Տիգրան Լեւոնյանը փորձեց բոլոր հաջողությունները վերագրել իրեն: Հաջորդեցին նաեւ բազմաթիվ խախտումներ: Թատրոնի գեղարվեստական ղեկավարը երգիչներ էր ընդունում առանց գլխավոր դիրիժորին տեղյակ պահելու: Համերգներ ու կամերային օպերաներ էր կազմակերպում առանց ինձ որեւէ բան ասելու: Կազմակերպում է օպերային կամերային նվագախումբ, նշանակում այդ նվագախմբի գլխավոր դիրիժոր առանց ինձ հետ խորհրդակցելու, ուղղակի արհամարհելով ինձ: Աշխարհում չկա այնպիսի մի օպերա, որտեղ երկու գլխավոր դիրիժոր լինի: Ընդ որում, այդ նվագախումբը կատարում է արիաներ, որոնք պետք է կատարվեն նվագախմբի ամբողջական կազմով: Որեւէ պատճառ չի կարող լինել, որպեսզի մենք խախտենք կոմպոզիտորների գրած ստեղծագործությունները: Իսկ այդ նվագախումբն ամբողջական չէ ոչ միայն իր կազմով, այլեւ զգացվում է ուժեղ գործիքների պակաս: Պետական ակադեմիական թատրոնը հասցնել սիրողական նվագախմբի մակարդակի անընդունելի է: Ի վերջո, որպես գլխավոր դիրիժոր, այդ ամենն առնչվում է նաեւ իմ պատվին: Մի խոսքով, պարոն տնօրենը չհետեւեց իմ խորհուրդներին, եւ անգամ կազմակերպեց, որ երգիչները բողոքեն իմ դեմ: Ասեմ, որ երգիչների շրջանում տարածել էր, թե Օհան Դուրյանը ձեզ պետք է զրկի երգելու իրավունքից եւ պետք է ասեմ, որ կային մի քանի երգիչներ, որոնց նույնականահարմար չգտա վստահել այս կամ այն դերը:

Արտաքնապես մանրուք թվացող, բայց իրականում կարեւոր մի հարցի եւս կցանկանայի անդրադառ-

նալ: Մեր գովազդներում միշտ թատրոնի տնօրենի անունը ավելի մեծ տառերով է գրվում, քան ասենք գլխավոր դիրիժորի, բեմադրիչի կամ դերասանների անունները: Օրինակ, աշխարհի մեծ քաղաքներում օպերային թատրոնի տնօրենի անունն ընդհանրապես չի գրվում: Ամեն մեկն իր տեղը պետք է ունենա, եւ գովազդի մեջ կարեւոր տեղ պետք է զբաղեցնեն նրանց անունները, ովքեր կատարում են ստեղծագործությունները: Ժողովուրդը գալիս է դահլիճ տեսնելու ոչ թե օպերային թատրոնի տնօրենին, այլ դերասաններին ու դիրիժորին: Ես կարող եմ նշել «Անուշի» գովազդի օրինակը, երբ Օհան Դուրյանի եւ Վարդան Աճեմյանի անուններն ավելի փոքր էին գրված, քան թատրոնի տնօրենինը:

– Որքան հայտնի է, ինչ որ փոփոխություններ են տեղի ունեցել նաեւ թատրոնի անվան հետ:

– Պարոն տնօրենը հավաքել էր թատրոնի ողջ կոլեկտիվին եւ ուզել, թե պետք է հանել Ալ. Սպենդիարյանի անունը: Այն ժամանակվա մեր նախարար Գրիգոր Արեշյանը մի նամակ ուղարկեց տնօրենին, ասելով, որ ինքը համաձայն չէ այդ որոշմանը, եւ ընդհանրապես ոչ ոք ոչ Տիգրան Լեւոնյանը, ոչ ես եւ ոչ էլ անգամ ՀՀ նախագահը իրավունք չունեն այդ անունը փոխել: Նման իրավունք ունի միայն Հայաստանի կառավարությունը: Չգիտեմ ծաղրանքով ասեմ, թե լուրջ, բայց կոլեկտիվի ժողովի միջոցով Լեւոն Տիգրանյանն ընտրվեց հինգ տարի ժամկետով տնօրեն (այն դեպքում, երբ ըստ պայմանագրի նրա, ինչպես նաեւ իմ պաշտոնավարության ժամկետը լրանում է այս տարվա սեպտեմբերին) եւ այն ներկայացրեց նախարարությանը: Մինչդեռ տնօրենի պաշտոնավարությունը ուշացում են կառավարությունը եւ մշակույթի նախարարունը բացակայությունս պատճառաբանել է իմ զբաղվածությամբ: Հայտարարելով, թե ինձ հրավիրել է, բայց ես չեմ եկել: Ավելին, 60-ամյակի իր հանդիսավոր խոսքում նշել է, թե թատրոնի հավիտյանս դիրիժորը Միքայել Թավրիզյանն է, իսկ Օհան Դուրյանը ուղղակի մեր դիրիժորն է: Նույնը կրկնվեց նաեւ տարեվերջին կազմակերպված հաճվետու համերգի ժամանակ, որի մասին ինձ նույնիսկ ոչ մի խոսք չէր ասել: Իհարկե, ես չեմ կարող ժխտել, որ օպերային թատրոնում խոշոր տարվել է դրական գործունեություն, բայց դրա կողքին եղել են նաեւ արարքներ, որոնք մեզ պատիվ չեն բերում: Վերը նշված բոլոր խախտումների մասին ես բազմիցս տեղեկացրել եմ մշակույթի նախարարին, սակայն ոչինչ չի փոխվել:

– Այնուամենայնիվ, ինչի՞ց սկսվեց վերջին հակասությունը:

– Մարտի 7-ին պարոն տնօրենը զանգահարեց ինձ եւ հրավիրեց գեղարվեստական խորհրդի ժողովին: Ես գնացի, բայց գեղարվեստական խորհրդի փոխարեն թատրոնի դահլիճում հավաքվել էր ողջ ստեղծագործական կազմը: Տիգրան Լեւոնյանն ուշացումով եկավ, խոսեց թատրոնի ունեցած հաջողությունների մասին, տեղեկացրեց, որ սպասվում են հյուրախաղեր Իսպանիայում եւ հետո հայտարարեց, որ թատրոնի աշխատանքներին խանգարում է Օհան Դուրյանը: Նա հայտնեց, թե իբր ես դիմել եմ, որպեսզի ինձ նշանակեն օպերային թատրոնի տնօրեն, այլապես ես կլքեմ Հայաստանը: Նրա խոսքից հետո ես ելույթ ունեցա եւ հայտարարեցի, որ նման դիմում երբեք չեմ տվել: Վիրավորված դուրս եկա դահլիճից եւ գնացի մշակույթի նախարարի մոտ: Նա հաջորդ օրը, մարտի 9-ին նշանակեց թատրոնի գեղարվեստական խորհրդի նիստ, որին հրավիրեց նաեւ ինձ: Երբ ես մտա Տիգրան Լեւոնյանի սենյակը, նա ինձ հարցրեց, թե ինչու եմ եկել: Տնօրենն ասաց, որ գեղարվեստական խորհրդի նիստը երեկ է եղել, բայց քանի որ ես լքեցի դահլիճը, ժողովը որոշեց ինձ ազատել գլխավոր դիրիժորի պարտականությունից եւ թողնել հասարակ դիրիժորի պաշտոնում: Ինձ ոչ մի տեղ նման վիրավորանք չեն հասցրել:

Ես կրկին հանդիպեցի նախարարի հետ եւ պատմեցի տնօրենի հետ ունեցած մեր զրույցը: Իհարկե, ես երբեք չեմ ցանկացել սրել մեր հարաբերությունները, առավել եւս հիմա, երբ բոլորս այսքան դժվար վիճակի մեջ ենք: Միշտ ցանկացել եմ հեռու մնալ ավելորդ գլխացավանքից, բայց իմ փոխզիջումային քայլերն արժազանք չեն գտել: Այդ պայմաններում անհնար է աշխատել: Երկուշաբթի օրը ես կրկին պետք է հանդիպեմ մշակույթի նախարարի հետ: Նախարարությունում փորձում են ինչ-որ ելք գտնել, բայց չգիտեմ ինչպես կլուծվի:

ԱԶԴԱԳԻՐ

«Այրարատ»

Կինոթատրոնի տնօրեն Յակոբ Մարտունին հայտնում է, այս օրերին կինոթատրոնի տարբեր դահլիճներում կներկայացվեն արտասահմանյան կինոյի վերջին նորություններից: Այսպես, մարտի 15-ից փոքր դահլիճում հանդիսատեսը հնարավորություն կունենա դիտելու «Օսանկինո» հեռուստաընկերության առաջին ծրագրով ամիսներ շարունակ ցուցադրվող ամերիկյան «Թիկնապահը» նոր ֆիլմը՝ նեգր երգչուհու եւ նրա սիրահարված թիկնապահի սիրո հուզիչ պատմության մասին, որտեղ գլխավոր դերերում հանդես են գալիս հոլիվուդյան հանրաճանաչ դերասաններ Ու. Հյուստոնը եւ Ք. Քոսթները: Այնուհետեւ կներկայացվի ռուս կինոռեժիսոր Ի. Գոստեւի («Ճակատամարտ առանց թեւերի», «Ճակատամարտ թշնամու թիկունքում», «Եվրոպական պատմություն» եւ այլն) «Գորշ գայլը» ֆանտաստիկ դրամատիկ պատումը. 1964 թվականի աշնանը ԽՄԿԿ քաղբյուրոյի ողջ կազմի ներկայությունը Ն. Ս. Խրուշչովի նկատմամբ, որի հետեւանքով, ինչպես հայտնի է, երկրի ղեկավարը անօրինական պաշտոնանկ արվեց: Հանդիսատեսը էկրանին կտեսնի մոտիկ անցյալի խորհրդային մի շարք ղեկավարների՝ Ա. Ի. Միկոյանի, Լ. Ի. Բրեժնեւի, Մ. Ա. Սուսլովի, այլոց կերպարները, կհաղորդակցվի նրանց անմարդկային գործելակերպին: Առաջիկայում նախատեսվում է նաեւ արտասահմանյան նոր կինոկտավների ցուցադրություն:

Համերգ

Մարտի 18 եւ 19-ին, Ֆիլհարմոնիկ փոքր դահլիճում կկայանա Հայաստանի պետական ակադեմիական երգչախմբի համերգը: Գլխավոր դիրիժոր՝ Հովհ. Չեքիջյան: Սկիզբը՝ ժամը 16.00-ին:

ՄՈՍԿՎԱ

Անհատական հավաքածուների թանգարան

Նախկին Խորհրդային Միությունում, կոմունիստական վարչակարգի օրերին հասարակ մահկանացուների համար նկարների անհատական հավաքածուներ ունենալն այնքան էլ խրախուսված չէր: Ավելին, այն կարող էր դիտվել որպես բուրժուական սնբոսբերքներ եւ թույնիսկ հակահասարակական երեւույթ, կամ առնվազն քաղաքական ոչ ճիշտ դիրքորոշման դրսեւորում:

Այնուամենայնիվ ուժեղ ռուս անհատներ կարողացել են հին եւ նոր գլուխգործոցներ ձեռք բերել եւ դրանք ամենայն զգուշությամբ թաքցնել հակիչների աչքերից: Այժմ դրանցից շատերը նվիրվել են Մոսկվայում նոր բացված Անհատական հավաքածուների ռուսական թանգարանին, որը տեղավորված է Պուշկինի անվան գեղարվեստի թանգարանին կից, Վոլխոնկա փողոցում գտնվող արիստոկրատական Գոլիցինի ընտանիքի նախկին բնակարանում:

Շենքի երեք հարկերում մշտական եւ ժամանակավոր ցուցահանդեսներ են, որտեղ շատ այլ մեծարժեք նկարների շարքին, առաջին անգամը լինելով, հանրության առաջ ցուցադրված են ռեալիստ Իլյա Ռեպինի «Կամրջի վրա», կոնստրուկտիվիստ Ալեքսանդր Ռոդչենկոյի «Երկու շրջանակ», ինչպես նաեւ արեւմտյան վարպետներից Պոլ Սեզանի, Սալվադոր Դալիի եւ Անրի Մատիսի կտավները:

Հ. Օ.

ԵՐԵՎԱՆ

«Եղիշե Չարենց» հիմնադրամ

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Մարտի 13-ին Եղիշե Չարենցի տուն-թանգարանում նշվեց բանաստեղծի ծննդյան 97 ամյակը: Այս անգամ Չարենցի տարեդարձը նշանավորվեց թանգարանի նախաձեռնությամբ ստեղծված «Եղիշե Չարենց» հիմնադրամի բացումով: Հիմնադրամի նախագահ՝ չարենցագետ Դավիթ Գասպարյանը հայտնեց, որ հիմնադրամի միջոցներով կհրատարակվեն ու կվերահրատարակվեն Չարենցի տարբեր գործեր, բանաստեղծին նվիրված գրքեր, աշխատություններ: Դրանցից առաջինները կլինեն Դավիթ Գասպարյանի «Հուշեր»-ի երրորդ գիրքը, ինչպես նաեւ Եղիշե Չարենցի թանգարանի աշխատակիցների կողմից կազմվող «Չարենցի անձնական գրադարանը» աշխատությունը: Հիմնադրամն այսօրվանից արդեն նախապատրաստվում է Եղիշե Չարենցի 100-ամյա հոբելյանին: Իսկ առաջին միջոցառումը, որ կկազմակերպի հիմնադրամը Չարենցի տուն-թանգարանում, նվիրված կլինի Պարույր Սեւակի 70-ամյակին», ասաց թանգարանի տնօրեն Լիլիթ Հակոբյանը: Բանաստեղծի ծննդյան հանդիսության օրը թանգարանը հարստացավ եւս մի ցուցանմուշով: Այն բանաստեղծի ծննդավայրից՝ Կարսից բերված մի բուռ հողն է, որ որպես մասունք ընծայվեց թանգարանին:

ԳՐՔԵՐ

Վեպ Սումգայիթի մասին

Սումգայիթի ողբերգական դեպքերի 6-րդ տարելիցի առիթով արտասահմանում անգլերեն լույս է տեսել գրող Ալեքսանդր Շահինյանի «Պոգրոմ» գիրքը: Հենվելով իրական փաստերի

վրա, հեղինակը գրում վերապատմում է 1988 թվի այն երեք սարսափելի օրերի մասին, երբ ազերիները դաժան հաշվեհարդար տեսան այդ քաղաքում ապրող հայերի նկատմամբ: Էթնիկական զտման գործողությունն այնտեղ իրականացվեց ամենավայրագ ձեւով: Շահինյանի ուրկումով, դա հայ ժողովրդի նոր ցեղասպանություն էր: Նրա գեղարվեստականորեն մշակված վեպը ներկայացնում է մարդկանց տառապանքներն ու քաղաքական կուսակցությունների կեղտոտ դերը՝ այդ բոլորի ետեւում: Գիրքը, ըստ The Armenian Mirror-Spectator շաբաթաթերթի գրախոսականի, կոտորածների սոսկ շարադրանքը չէ, այլ տառապյալ հողու ծիչ՝ հայերի հանդեպ գործված անարդարության ի տես:

Ալեքսանդր Շահինյանը հայտնի գրող եւ լրագրող է, որն այժմ ապրում է Լոնդոնում: Ծնվել է Սոչիում: Մեծացել եւ կրթություն է ստացել Մոսկվայում: Երկար տարիներ ապրել է Հեռավոր Արեւելքում՝ Կամչատկայում: Նա մի քանի գրքերի հեղինակ է, բայց առավել հռչակված է որպես դրամատուրգ: Իր պիեսներից 11-ը մեծ հաջողությամբ ժամանակին բեմադրվել են Մոսկվայում եւ նախկին Խորհրդային Միության հանրապետություններում: 1988-ին նա ստիպված է թողնել Խորհրդային Միությունը եւ քաղաքական ապաստան խնդրել Անգլիայում: Փորձելով Արեւմուտքի ուշադրությունը հրավիրել Հայաստանում, Ադրբեջանում եւ Ղարաբաղում տեղի ունեցող դեպքերի վրա, նա բազմիցս ելույթներ է ունեցել BBC-ով ռադիոկայանով եւ հոդվածներ գրել The Times թերթին:

Հ. Օ.

digitised by A.R.A.R.@

ՀԵՌԱՆԿԱՐ

ՀՅՈՒՐԱՍԵՆՅԱԿ

Ս. Սարգսյանը Հայաստանի հավաքականների մեջ

Սուրեն Բաղդասարյան
Մարզական մեկնաբան

Օրերս ՀՀ ֆուտբոլի ֆեդերացիայի գործկոմը Հայաստանի հավաքական թիմերի մեջ նշանակեց հանրապետության ֆուտբոլի ֆեդերացիայի փոխնախագահ, մարզական մեկնաբան Սլավա Սարգսյանին: Հասկանալի է, որ միջազգային պաշտոնական ասպարեզ դուրս գալով, հայկական ֆուտբոլի հոգսերն անհամեմատ մեծանում են: Անցյալ տարի մինչեւ 16 եւ 18 տարեկան ֆուտբոլիստների հավաքականները մասնակցեցին Եվրոպայի առաջնություններին: Նրանց անհաջող ելույթները տխուր հետք թողեցին եւ թվում է լուրջ հետեւություններ նույն սկեցին: Ինչպես հայտնի է այս տարի եվրոպական մրցաշրջանում դուրս կգան նաեւ Հայաստանի ազգային եւ երիտասարդական (մինչեւ 21 տարեկան) հավաքականները:

– Ի՞նչ պարտականություններ պետք է կատարես,- հարցնում եմ զրուցակցիս:

– Հիմնականում կազմակերպչական հարց պետք է լուծեմ: Պատասխանատու կլինեմ վերը նշված 4 հավաքականների գործունեության համար: Հասկանալի է, որ խոսքերը շատ շատ են: Ամենակարեւորը հավաքականների համար նյութատեխնիկական բազայի (ֆինանսներ, համազգեստ, հանդերձանք, տրանսպորտ, խաղադաշտ եւ այլն) ստեղծելն է: Փաստորեն սկսում ենք զրոյից: Մինչեւ 16 եւ 18 տարեկան հավաքականները այս տարի էլ մասնակցելու են Եվրոպայի հերթական առաջնություններին: 16 տարեկան ֆուտբոլիստների մրցակիցները ընտրական փուլի խմբային մրցաշարում, որը սեպտեմբերին տեղի է ունենալու Սլովենիայում, Վրաստանի եւ Սլովենիայի հավաքականներն են: 18 տարեկանները իրենց ուժերը չափելու են Վրաստանի եւ Ուկրաինայի հավաքականների հետ: Ինչ վերաբերում է երիտասարդական հավաքականին, ապա նա ազգայինի հավաքականից ամեն անգամ մեկ օր առաջ Եվրոպայի առաջնության ընտրական փուլում մրցելու է նույն երկրների՝ Դանիայի, Իսպանիայի, Բելգիայի, Մակեդոնիայի եւ Կիպրոսի հավաքականների հետ: Այս տարի թե առաջին եւ թե երիտասարդական հավաքականները խաղացանկով նախատեսված երեքական հանդիպումներ են անցկացնելու: Մի խոսքով մրցաշրջանը շատ հագեցած է լինելու եւ հավաքականների նշված մրցումներին մասնակցելու համար հսկայական միջոցներ են պետք լինելու: Հաշվի առնելով հանրապետությունում ստեղծված ծանր տնտեսական կացությունը, մենք իններս պետք է փորձենք ֆինանսներ գտնել: Բանակցություններ ենք վարում Եվրոպայի առաջնության երեւանյան

խաղերի հեռուստատեսային ցուցադրման իրավունքը վաճառելու համար: Մենք եկամուտների ակնկալիքներ ունենք նաեւ մարզադաշտում տեղադրվելիք գովազդներից, որի համար նույնպես պետք է պայմանագիր կնքենք: Մենք մեծ հույսեր ենք կապում նաեւ հովանավորների հետ: Առայժմ միայն «Արարատ-73» ընկերությունն է ազգային հավաքականի միակ հովանավորը, որն ինչ խոսք շատ քիչ է:

– Արդեն հիմիկվանից հավաքականների համար երեւի նախապատրաստական կոնկրետ ծրագրե՞ր են պետք:

– Բնական է: Մարզիչները նախապատրաստական փուլի իրենց առաջարկները պետք է ներկայացնեն, բայց այնժամ էլ հնարավորության սահմաններում կկազմակերպվեն ուսումնամարզական հավաքներ եւ ստուգողական հանդիպումներ: Ժամանակ չպետք է կորցնենք եւ այժմվանից պետք է գործի լծվենք: Արդեն որոշակի ծրագիր կա առաջին հավաքականի համար: Մայիսին թիմը հրավեր ունի ԱՄՆ-ից, որտեղ պետք է ուսումնամարզական հավաք անցկացնի եւ մայիսի 15-ին մրցի աշխարհի առաջնության պատրաստվող ԱՄՆ-ի հավաքականի հետ: Գործնական փորձ ձեռք բերելու համար մեր բոլոր հավաքականներին էլ ստուգողական հանդիպումներ են պետք: Դրա համար մրցակիցներ պետք է փնտրենք: Դժբախտությունն այն է, որ նույնիսկ այդպիսի խաղերի համար հանրապետությունում նորմալ պայմաններ չունենք: Ստիպված կլինենք մրցակիցներ որոնել ԱՊՀ եւ արտասահմանյան մյուս երկրներում:

– Հավաքականների համալրման, «Հրազդան» մարզադաշտը միջազգային ստանդարտի բերելու հարցերն էլ հավանաբար հեշտ չեն լինի:

– Այո, մարզիչները հնարավորություն պետք է ունենան տեսնելու թե ինչ մարզավիճակում են գտնվում դրսում հանդես եկող մեր ֆուտբոլիստները՝ Երվանդ Սուքիասյանը, Սարգիս Հովհաննիսյանը, Երվանդ Կրբաշյանը, Վարդան Խաչատրյանը, Համլետ Մխիթարյանը եւ ուրիշներ: Էդուարդ Մարգարովը հույսեր է կապում նաեւ Աշոտ Խաչատրյանի հետ: Երբ քաղաքացիության հարցը լուծվի, հնարավոր է հավաքականների կազմերում ընդգրկվեն նաեւ սփյուռքահայ ֆուտբոլիստներ:

Հույս ունենք, որ հավաքականները լավ համալրելու համար մեզ կօգնեն նաեւ մեր ակումբների ղեկավարները:

Կազմակերպչական լուրջ խնդիրներ ունենք թիմերին ընդունելու եւ ճանապարհելու հարցերում: «Հրազդան» մարզադաշտն էլ պետք է միջազգային տեսքի բերվի: Կարծում եմ հիմիկվանից կառավարական մակարդակով կազմկոմիտե պետք է ստեղծվի: Այդ առթիվ Երեւանի քաղխորհրդի նախագահի տեղակալ Յուրի Բախշյանի մոտ օրերս խորհրդակցություն տեղի ունեցավ ֆեդերացիայի նախագահ Նիկոլայ Ղազարյանի, պատասխանատու քարտուղար Էմին Բաղյանի, ֆեդերացիայի անդամ Սեմյոն Իսրայելյանի, «Հրազդան» մարզադաշտի տնօրեն Աշոտ Աղաբաբյանի, հավաքականների մարզիչներ Էդուարդ Մարգարովի եւ Հովհաննես Զանազանյանի, ինչպես նաեւ իմ մասնակցությամբ: Աշխատանքային խումբ է ստեղծվել ուսումնասիրելու խնդիրները եւ մարտի 17-ին նորից կհավաքվենք այդ առթիվ: «Հրազդան» մարզադաշտում խոշոր անելիքներ շատ են (հաղորդավարական խցիկներ, հանդերձարաններ, բժշկի, դոպինգի սենյակներ, մամուլի ասուլիսի դահլիճ եւ այլն): Հարկավոր է ամեն ինչ անել ամոթով չմնալու համար:

ԴԻՊՎԱԾ

Ֆուտբոլային ծանր միջադեպեր Լիբանանում

ԳՐԻԳՈՐ ԱՍԻՐՅԱՆ

Վերջերս Լիբանանի ֆուտբոլի առաջնության մի շարք հանդիպումների ժամանակ բռնամական, նույնիսկ հակակրոնական արարքների պատճառով եղան երկու զոհ եւ տասնյակ վիրավորներ: Նման ցավալի դեպքերը բացառելու համար Լիբանանի ֆուտբոլի ֆեդերացիան ստիպված է խիստ հսկողություն պահանջել ոստիկանությունից: Եւ նա որոշեց, որ այս ամսվա որոշ խաղեր պետք է տեղի ունենան առանց մարզասերների: Լիբանանի ֆուտբոլի ֆեդերացիան 15 միլիոն լիբանանյան լիրայով (շուրջ 9 միլիոն դոլար) պատժեց «Նորմեն» հանրահայտ թիմին, որի կատաղած երկրպագուները Բեյրութի Բուրջ Համուդ թաղամասի մարզադաշտում, որը Լիբանանի մարզադաշտերից ամենաբարեկարգն է, մեծ ավերածություններ արեցին: «Նորմեն» այդ օրը պարտվեց երկրի հնգակի չեմպիոնին «Անսարին» (1–2): «Նորմեն» առաջնության իր առաջիկա 5 հանդիպումները պետք է անցկացնի չեզոք դաշտում եւ առանց մարզասերների:

Խմբագրության կողմից.

16 տարվա կործանիչ պատերազմից սթափված եւ կրկին խաղաղություն վայելող Լիբանանում ֆուտբոլը դարձել է զանգվածների սիրելի զբաղմունքը: Մարզադաշտերը լեփ-լեցուն են ֆուտբոլասերներով, բերբերն ու հեռուստատեսությունը ընդարձակ լուսաբանում են մրցումները: Սակայն 16 տարիների կրոնական ու քաղաքական հակամարտությունն իր հետքը թողել է մարդկանց հոգեբանության վրա: Եւ նույն կրոնական ու քաղաքական հողի վրա մարզադաշտերում անպակաս են միջադեպերն այս կամ այն թիմի կողմնակիցների միջեւ: Ինչպես պարզվում է հրապարակվող լրատվությունից, այդ միջադեպերից մեկը վերածվել է տխուր արյունահեղության: Այս առթիվ չենք կարող չնշել նաեւ մի ուրիշ տխուր փաստի մասին: Վերջին տարվա ընթացքում բազմաթիվ միջադեպեր են պատահել նաեւ Բեյրութի հայկական ֆուտբոլային 2 թիմերի՝ ՀՄԸՄ-ՀՄՄ մրցումների ընթացքում եւ այնուհետեւ: Ինչպես տեղացիներն են ասում՝ հնչակ-դաշնակ հակամարտության տարբեր դրսեւորումներ են արձանագրվում հատկապես այդ 2 թիմերի մրցելույթների ընթացքում, որոնք մրցումներից հետո, վերածվում են ծամոնյում ու ծաղրոյում եւ նույնիսկ փողոցներում շարունակվող տգեղ ելույթների, վեճերի, որոնց կարգավորմանը նույնիսկ մասնակցում է, ասենք, Գարեգին Բ. կաթողիկոսը, թեմի հոգեւոր առաջնորդը, կուսակցությունների վերին մարմինները եւ այլն: Պետք է անհապաղ վերջ գտնեն նման հակամարտություններ: Ֆուտբոլը մնում է, եւ պետք է մնա որպես խաղ, որտեղ մրցավեճն սկսում եւ վերջանում է մրցավարի սուլիչով: ■

ՏԱՐԱՏՈՍ

Եզրափակիչը վաղը

Արմավիրում տեղի ունեցող զոհված ազատամարտիկների հիշատակին նվիրված ֆուտբոլի մրցաշարի եզրափակիչ դուրս եկան ՀՄԸՄ-ն եւ Արարատի «Ցեմենտը»: Նրանք վաղը կվիճարկեն գլխավոր մրցանակը: ՀՄԸՄ-ն, իրար հետեւից հաղթելով «Զվարթնոցին», ՀՄՄ-ՖԻՄԱ-ին, «Կանազին», վստահորեն առաջին տեղ գրավեց առաջին խմբում: Երկրորդ խմբում նման հաջողության հասավ «Ցեմենտը», որը հաղթեց «Կոտայքին», «Երազանքին» եւ ԲԿՄԱ-ին: Խմբերում երկրորդ տեղ գրավեցին ՀՄՄ-ՖԻՄԱ-ն եւ «Երազանքը», որոնք վաղը վիճարկելու են 3-4-րդ տեղերը:

Պողովի համաշխարհային նոր ռեկորդները

Օլիմպիական խաղերի կրկնակի չեմպիոն վոլգոգրադցի Ալեքսանդր Պողովը Իտալիայում տեղի ունեցած լողի աշխարհի գավաթի խաղարկության մրցափուլում, ազատ ոճով, 50 մետր լողատարածությունում սահմանեց աշխարհի նոր ռեկորդ (21,50 վրկ): Անվանի լողորդը 0,1 վրկ-ով գերազանցեց անգլիացի Մարկ Ֆոստերի համաշխարհային նվաճումը: Մինչ այդ նույն մրցումներում Ալեքսանդր Պողովը 100 մետր լողատարածությունում գերազանցել էր իրեն պատկանող աշխարհի ռեկորդը:

Կարպովը Լինարեսի մրցաշարի հաղթող

Շախմատի միջազգային ֆեդերացիայի վարկածով աշխարհի չեմպիոն Անատոլի Կարպովը, Լինարեսի մրցաշարի նախավերջին տուրում ոչ-ոքի խաղալով հոլանդացի գրոսմայստեր Անանդի հետ, 12 հնարավորից վաստակեց 10 միավոր եւ ժամկետից շուտ դարձավ մրցաշարի հաղթող: Պրոֆեսիոնալ շախմատիստների աշխարհի չեմպիոն Գարրի Կասպարովը նախավերջին տուրում նույնպես ոչ-ոքի խաղաց աշխարհի առաջնության նախկին հավակնորդ Նայջել Շորթի հետ մրցամարտում իր մարտավարական կայունությամբ: Կասպարովը լավագույն արդյունքի գրոսմայստեր Ալեքսեյ Շիրովի, որը մրցավարի հետ ու 1,5 միավորի տարբերությունը Կարպովի հետ պահպանեց: Երրորդ տեղում է լատվիացի գրոսմայստեր Ալեքսեյ Շիրովը, որը վաստակել է 8 միավոր: Նախավերջին տուրում Շիրովը հաղթեց Ռուսաստանի ներկայացուցիչ Վլադիմիր Կրամնիկին:

ԹԵԹԵՎ ԱՏԼԵՏԻԿԱ

Ռուսների ոսկեբեր անձրեւը

Փարիզում ավարտվեց սպորտի բազմամարտի Եվրոպայի ձմեռային 23-րդ առաջնությունը, որին մասնակցեցին շուրջ 40 երկրների ներկայացուցիչներ: Ինչպես նշում են մասնագետները, Եվրոպայի ձմեռային առաջնությունները հաճախ արհամարհում են թեթեւ ատլետիկայում ուժեղ որոշ երկրներ: Երեւի դա է պատճառը, որ իրենց մարտական կազմերով չեն ներկայացել Գերմանիան ու Անգլիան: Այնուամենայնիվ, մրցումների դուրս եկածների թվում անվանիների թիվը քիչ չէր: Հատկապես իր լրիվ կազմով էր ներկայացել Ռուսաստանի հավաքականը: Բացակայում էր միայն Իրինա Պրիվալովան: Ուստի պատահական չէ, որ Ռուսաստանի ընտրանին շահեց խաղարկված 27 ոսկե մեդալներից 9-ին: Ռուսները ձեռք բերեցին նաեւ 7 արծաթե եւ 3 բրոնզե մեդալ: 1500 մետր կանանց մրցումներում Եվրոպայի չեմպիոնուհու կոչումը նվաճեց 41-ամյա մերձմոսկովյան Եկատերինա Պոդկոպաեւան, որն անցյալ տարի Տորոնտոյում տեղի ունեցած ձմեռային առաջնությունում դարձել էր աշխարհի չեմպիոնուհի: Ֆինլանդիայի Տատյանա Ալեքսեեւային: 800 մետր վազքատարածությունում Ռուսաստանի ռեկորդով հաղթեց մոսկվացի Անդրեյ Նոգինովը (1 րոպե 46,38 վրկ): 200 մետր արագավազքում, Իրինա Պրիվալովայի բացակայությամբ աշխարհամասի ուժեղագույնը ճանաչվեց մերձմոսկվացի Գալինա Մալչուգինան: 5 կմ քայլքում հավասարը չունեցավ աշխարհի նախկի չեմպիոն, մոսկվացի Միխայիլ Շչեննիկովը, որը երկրորդ անգամ դարձավ Եվրոպայի չեմպիոն: Պետերբուրգցի Լարիսա Պեստրեցենկոն երկրորդ տեղ գրավեց ցատկի հրման մրցումներում: 50 մետր արգելավազքում նման պատվի արժանացավ նույնպես պետերբուրգցի Եվա Սոկոլովան: Այնուհետեւ... թեթեւ ատլետների եվրոպական ստուգատեսը ոսկեբեր էր Ռուսաստանի հավաքականի համար: Այնուամենայնիվ չեմպիոններ եղան նաեւ այլ երկրներից: Հավանաբար Եվրոպայի առաջնության հերոս կարելի է համարել անգլիացի արագավազորդ Կոլին Ջեկսոնին, որն իր հայրենակից, աշխարհի չեմպիոն ու ռեկորդակիր

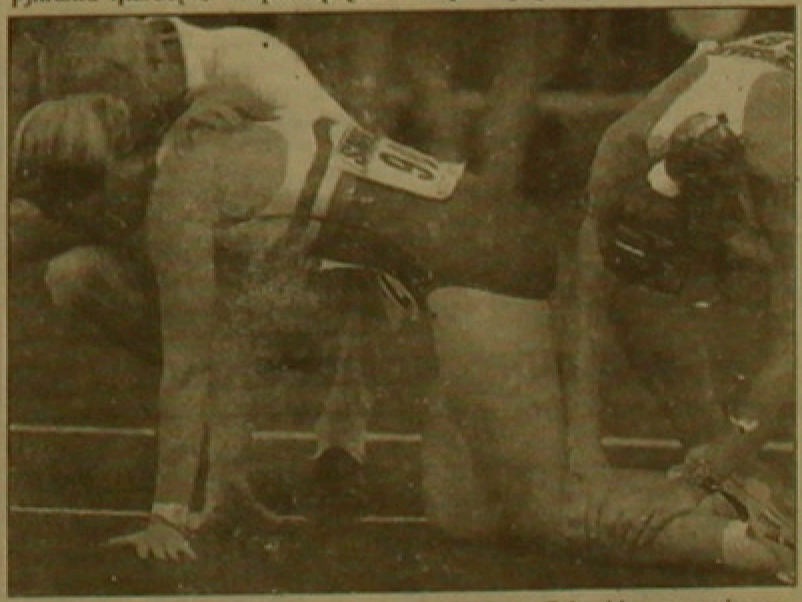

Լինֆորդ Քրիստիի բացակայությամբ հաղթեց թե 60 մետր վազքատարածությունում եւ թե 60 մետր արգելավազքում: Եվրոպայի չեմպիոնուհիներ դարձան ու կրկին իրենց բարձրագույն կարգը հաստատեցին Խայկե Դրեխսլերը (հեռացատկ, Գերմանիա), Ստեֆկա Կոստադինովան (բարձրացատկ, Բուլղարիա): Սպորտի բազմամարտի ներկայացուցիչների տարվա՝ գլխավոր ստուգատեսը Եվրոպայի ամառային առաջնությունն է, որը տեղի է ունենալու Հելսինկիում: ■

Կանանց եռացատկում առաջին տեղ գրավեց մոսկվացի Իննա Լասովսկայան (1488 սմ), որն ընդամենը 2 սմ-ով զիջեց իրեն իսկ պատկանող ծածկած մարզադահլիճների աշխարհի ռեկորդին: Այստեղ էլ երկրորդը մոսկվացի Աննա Բիրյուկովան էր: 400 մետր վազքատարածությունում նույնպես հաջողությունը տոնեցին Ռուսաստանի երկու ներկայացուցիչները: Ոսկե մեդալին տիրեց ռոստովցի Սվետլանա Գոնչարենկոն, արծաթը բաժին հասավ Տուլոսի-Տոկիոյի: ■

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ
օրակարգ

ԱԴՐԲԵՋԱՆ

«Ռուսաստանը ծրագրում է տապալել Ալիեւին»

Օրդուբադում քաղաքական իրադրությունը սրվել է

Այս խորագրի տակ «Հյուրիյեթը» զետեղել է իր Բաքվի թղթակից Իրֆան Սաֆմազի հաղորդագրությունը: Սույն լրագրողը հայտնի է իր հակահայկական եւ ադրբեջանական քաղաքական մենեային ծառայող ստահոդ հաղորդումներով եւ զգալի դեր է խաղացել Ղարաբաղի իրադարձությունների վերաբերյալ թուրքական հասարակության ապակողմնորոշելու գործում: Ներկայացնում ենք թերթի մարտի 8-ի համարում տեղ գտած նրա հոդվածը՝ առանց մեկնաբանությունների:

«Չցանկանալով աղահովել իր զինվորական ներկայությունն Ադրբեջանում, Ռուսաստանն ակտիվ գործողությունների է դիմում նախագահ Հեյդար Ալիեւին, որն Անդրկովկասում Մոսկվայի միանձնյա գերիշխանության հաստատման գլխավոր խոչընդոտն է, իշխանությունից հեռացնելու նպատակով:

Փետրվարի 18-ին Մոսկվան հայերին եւ ազերիներին ղարտադրեց մի արձանագրություն, որը բացում է ստրածաշրջանի դռներն իր առջեւ: Սակայն, հանդիպելով Ադրբեջանի նախագահի համառ դիմադրությանը (վերջինս հրաժարվեց ստորագրել արձանագրությունը), Ռուսաստանն սկսեց հրահրել էթնիկական եւ ներքաղաքական հակամարտությունն Ադրբեջանում: Նա մի կողմից նպաստում է ԱԺՃ-ի դեմ բռնություններ իրականացնելուն, մյուս կողմից, էթնիկական նոր խռովություններ առաջացնելու նպատակով զրգռում է լեզգիներին, թալիշներին եւ քրդերին:

Քանի որ Ալիեւը դեմ է Ռուսաստանի Անդրկովկաս վերադառնալուն, Մոսկվան մտադիր է հեռացնել նրան քաղաքական ասպարեզից, ինչն արտահայտվեց հայերին ցույց տրվող օժանդակության անով: Վերջին օրերին հայերը մի շարք հարձակումներ նախաձեռնեցին Ֆիզուլու եւ Քելբաջարի ուղղությամբ եւ եւս 3 գյուղ գրավեցին Ֆիզուլու շրջանում: Դրանով կ չբավարարվելով Մոսկվան, հենվելով փետրվարի 18-ի արձանագրության վրա, պատրաստվում է հակամարտության գոտի ուղարկել 2000 հոգուց բաղկացած «Ալֆա» հատուկ նշանակության ջոկատը դիտորդի կամ խաղաղարար ուժի կարգավիճակով: Մոսկվայում

մարտական պատրաստականությամբ սդասող այս զինվորները հսկիչ թռիչքներ են իրագործելու հայկական եւ ադրբեջանական ողղարփոններով, ընդ որում հրահանգ ունեն կրակ բացել»:

Միաժամանակ Նոյյան Տապանը, վկայակոչելով Խաբար-սերվիսին, հաղորդում է, թե Օրդուբադում սրվել է քաղաքական իրավիճակը, ուժեղացել իրավապահ եւ ընդդիմության մարմինների առճակատումը: Ինչպես հայտնեցին ԱԺՃ Օրդուբադի կենտրոնակայանում, դրա պատճառներից մեկը մի քանի օր առաջ Նովրուզ Գուլիեւի նշանակումն է ոստիկանության բաժանմունքի պետի պաշտոնում, որը պաշտոնն ստանալու առաջին իսկ օրերից ուժեղացրել է ճնշումը ընդդիմության ներկայացուցիչների նկատմամբ: Պատճառներից է արվել շրջանային դատախազը, որը ԱԺՃ անդամների ողնման համաձայն, դուր չէր գալիս տեղական իշխանություններին, հրաժարվելով ընդդիմադիրների ծերպակալման անօրինական թույլտվություն տալ:

ԱԺՃ ներկայացուցչի խոսքերով, երկու օր առաջ քաղաքում անցկացվել է բազմամարդ հանրահավաք, որի մասնակիցները պահանջել են Ադրբեջանի նախագահի ու կառավարության հրաժարականը: Նրանք հանրապետության ղեկավարությանը մեղադրել են այն բանում, որ տեսական չինարարության բնագավառում եւ ռազմաճակատում իր անհաջողությունները նա ջանում է վերագրել ընդդիմությանը:

ՖԻՆԱՆՍՆԵՐ

Բագրատ Ասատրյան. «Վալյուտայով առեւտուրն ամենամեծ հանցանքն է»

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՄԱՐՏ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հայաստանում վալյուտայով կատարվող առեւտրի դուրսի ընդլայնումը ամենամեծ հանցանքն է, այսօր խորհրդարանում հայտարարեց հանրապետության Կենտրոնական բանկի նախագահ Բագրատ Ասատրյանը: Բյուջեի քննարկման ընթացքում նա նշեց, որ վալյուտային առեւտրի հետեւանքով ճնշվում է ազգային վալյուտայի դրամի շրջանառության ոլորտը, որը հանգեցնում է արժեզրկման աճին: «Այսօր մենք ունենք վարչարարական լծակներ, որոնք թույլ կտան կասեցնել այդ ընթացքը», հայտարարեց Ասատրյանը: Նա հայտնեց, որ կառավարությունը իրավապահ մարմինների հետ համատեղ արդեն մշակել է համապատասխան միջոցառումներ, որոնց իրականացումը կհանգեցնի դրամի դիրքերի ամրապնդմանը:

Մյուս կողմից, այս տարի Հայաստանում արժեզրկման տեմպերը կկազմեն մոտավորապես 15 տոկոս, նույն օրը խորհրդարանում հայտնեց Հայաստանի էկոնոմիկայի նախարար Արմեն Եղիազարյանը: Կառավարության կանխատեսումների համաձայն, արժեզրկման ամենաբարձր տեմպերը սպասվում են առաջին եռամսյակում, սակայն ամռանը դրանք կկայունանան հասնելով մինչեւ 7-8 տոկոսի: Միաժամանակ, ընդգծեց նախարարը, կառավարությունը մտադիր է այս տարի սահմանել աղքատության նշաձողը, որը ընտանիքի յուրաքանչյուր անդամի համար հավասար կլինի նվազագույն աշխատավարձի 60 տոկոսին:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ
Կազմակերպությունը կգնի կտոր: Զանգահարել 52.57.44

Եղանակը Հայաստանում

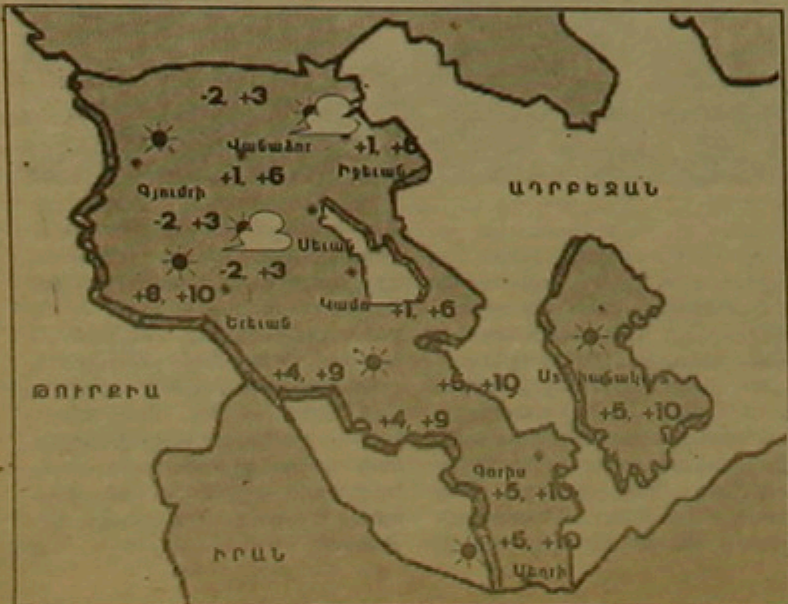

ՀԱՆԻՐԾ

Սոչիի բնակիչների հույսը երկնքի վրա

ՍՈՉԻ, 14 ՄԱՐՏ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Այսօր ուղիղ կեսօրին Ռուսաստանի նախագահի ինքնաթիռը վայրէջք կատարեց Ադլերի օդանավակայանում: Բորիս Ելցինը երկշաբաթյա արձակուրդ կանցկացնի Սոչիում, սակայն եղանակն այս առողջարանում առայժմ նպաստավոր չէ հանգստի համար: Ամպամած է, օդի ջերմաստիճանը հասնում է մինչեւ 5-ի, ժամանակ առ ժամանակ անձրեւ է գալիս: Սոչիի բնակիչներին մնում է լոկ հուսալ, որ առաջիկա երկու շաբաթվա ընթացքում եղանակը «կլավանա», եւ նախագահը գոհ կմնա այստեղ անցկացրած արձակուրդից:

Քրդերի ընկերություն Վրաստանում

ԹԲԻԼԻՍԻ, 11 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ընկերությունը միավորել է նախկինում Վրաստանում գոյություն ունեցող քրդերի մի շարք անկախ հասարակական կազմակերպություններ: Ինչպես նշվել է միավորիչ ժողովում, ուժերի համախմբումը համապատասխանում է Վրաստանի քուրդ համայնքի կենսական շահերին: Ընկերության նախագահ է ընտրվել իրավաբան Մերապ Շամոեւը:

«Արյունոտ կիրակի» Թուրքիայում

ԱՆԿԱՐԱ, 14 ՄԱՐՏ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Կիրակի օրն անհայտ անձինք մի շարք ահաբեկչական քայլեր են կատարել Թուրքիայի հարավում, Ադանա եւ Մերսին քաղաքներում: Ադանայի փոստային բաժանմունքներից մեկում ռումբի պայթյունից վիրավորվել է 13 մարդ, այդ թվում՝ 6 քուրդ զինծառայող:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Մարտի 16-ին, չորեքշաբթի օրը, ժամը 13.00-ին Անկախության հրապարակում ԱԻՄ-ը հրավիրում է հանրահավաք 1921 թ. մարտի 16-ին կնքված Լենին-Աթաթուրք պայմանագիրը չեղյալ հայտարարելու պահանջով:

ԱՍԻԱՐՀ

Ռուսաստանը հիմք չունի հավակնելու առանձնահատուկ դերի

ԿԻԵՎ, 14 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ուկրաինայի խորհրդարանի պատգամավորության թեկնածու, նախկին պաշտպանության նախարար, գեներալ-գնդապետ Կոնստանտին Մորոզովը հայտարարել է, որ Ռուսաստանը ոչ մի հիմք չունի նախկին միութենական տարածությունում առանձնահատուկ դերի հավակնելու եւ առավել եւս սեփական զինված ուժերի կիրառմամբ խաղաղարարի դեր խաղալու համար: Կոնստանտին Մորոզովի ասելով, Մերձդնեստրյան մարզում հատկապես Ռուսաստանի 14-րդ բանակի ներկայությունը պատճառ է ռազմական հակամարտության ծագել, եւ «հատկապես ռազմական հակամարտության պատճառով են Վրաստանին ներքաշել ԱՊՀ-ի կազմի մեջ»:

Նա նաեւ հայտարարել է, որ արդի պայմաններում աշխարհի բոլոր երկրները, այդ թվում Ռուսաստանը եւ Ուկրաինան, պետք է ելնեն այն հանգամանքից, որ զինված ուժերը զսպման գործոն են, եւ դրանք պետք է ստեղծել՝ ելնելով պաշտպանական բավարարության ընդհանուր համաչափից:

ԱՊՀ անդամ երկրների խորհրդակցություն մարտի 16-ին

ՄՈՍԿՎԱ, 14 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Մարտի 16-ին Մոսկվայում կկայանա ԱՊՀ-ի անդամ երկրների արտաքին գործերի նախարարների խորհրդակցությունը:

Ենթադրվում է, որ խորհրդակցության շրջանակներում կանցկացվի նաեւ համագործակցության երկրների պաշտպանական գերատեսչությունների ղեկավարների խորհրդակցություն:

Համագործակցության արտաքին գործերի նախարարների խորհրդակցության ընթացքում պետք է քննարկվի ինը հարց, որոնց թվում կոնվենցիա ազգային, էթնիկական, լեզվական կամ կրոնական փոքրամասնություններին պատկանող անձանց իրավունքների պաշտպանման մասին, խաղաղարար գործունեության մեջ տական խորհրդատվական հանձնաժողովի ստեղծում, արտադրնախարարությունների բազմակողմանի կոնսուլտացիաների պլան, ԱՊՀ միջազգային ճանաչումն ապահովելու միջոցառումներ, Ռուսաստանի, Կենտրոնական Ասիայի եւ Անդրկովկասի պետությունների բանակցությունների ընթացքի մասին երրորդ երկրների հետ իրենց սահմանների պաշտպանության բնագավառում համագործակցելու շուրջը, ԱՊՀ-ի մասնակից պետությունների տարածքային ամբողջականության եւ ինքնիշխանության սկզբունքների պահպանման մասին եւ այլ հարցեր:

Համագործակցության մասնակից երկրների պաշտպանության նախարարների խորհրդակցության օրակարգում առայժմ չորս հարց է մտցված, սակայն դրանց բովանդակությունը պարզել չհաջողվեց:

NAAM
Ավիաչվերթներ ԵՐԵՎԱՆ-ՕՄՍԿ-ԽԱԲԱՐՈՎՍԿ
շոփ-տուր ՉԻՆԱՍՏԱՆ (ՀԱՐԲԻՆ, ՇԵՆՅԱՆ)
ԳՈՒՄԱՐԻ ՓՈԽԱՆՑՈՒՄ ԵՎ ՏԵՂԱՓՈԽՈՒՄ
ԲԵՌՆԱՓՈԽԱԴՐՈՒՄ ԵՎ ՈՒՂԵԿՑՈՒՄ
Մեր հասցեն՝ «Սեւան» հյուրանոց, 120 սենյակ:
Հեռախոսներ՝ 56-49-78, 58-26-53, 56-26-53, 56-18-26:
Մեր գովազդը տեսեք նաեւ «ԵՐԿԻՐ», «ՀՀ» «PA» թերթերում
A STYLE

A & R
TRAVEL Co LTD
ՏՈՒՐԻՍՏԱԿԱՆ ՖԻՐՄԱՆ
կազմակերպում է
5-օրյա ուղեւորություններ
A & R TRAVEL
ԵՐԵՎԱՆ-ԴՈՒԲԱՅ-ԵՐԵՎԱՆ
- Յուրաքանչյուր 11-րդ թռիչքը՝ անվճար:
- 1 տոննայից ավելի քաշ պատվիրողը ապատարկվում է ուղեբեռի համար սահմանված գնի 6,5 %, 5 տոննա եւ ավելի քաշ պատվիրելու դեպքում՝ 10 % զեղչով:
- Ինքնաթիռը, մինչեւ վերադարձը, մնալու է Էմիրություններում:
- 10 հոգանոց խումբ հավաքողը ուղեւորությանը մասնակցում է անվճար:
Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել 58.92.83
Մեր հասցեն՝ Գեւորգ Քոչարի 21:
A STYLE

digitised by A.R.A.R.@